

Edgar Savisaar: Rahvarinde lapsed kasvasid suureks

20 aastaga on Rahvarinde aastatel 1988-1992 sündinud lapsed suureks kasvanud – selle põlvkonna lapsed, kes tegid Laulva revolutsiooni. Kodust on lahkunud ka Rahvarinde juhi ja Eesti vabadusvõitluse ühe liidri Edgar Savisaare lapsed Maria (vasakul) ning Edgar junior oma tütarlapse, Tartu ülikooli üliõpilase Heliniga. Eelmisel nädalal külastasid nad kõik koos Birgitta festivali üritusi Pirita kloostri. Maria on pärast välisõpinguid tagasi Eestis ja Tartu ülikoolis rahvusvaheliste suhete doktorant, Edgar junior Haagi Kuningliku Kunstiakadeemia graafilise disaini üliõpilane.

Arhiivifoto

Ja Eesti sai vabaks!

Kui minna Tõnismäe poolt Toompea suunas, jääb enne Toompea tänava ristumist Falgi teega vasakule suur graniitrahn, mille alusel on daatum: 20.VIII 1991. Selle tähendust ei tea isegi paljud eestimaalased, eriti noorem põlvkond, kel sünniaeg jääb möödunud sajandi viimasesse kümnendisse, rääkimata väliskülalistest. Vanemale generatsioonile meenutab see kuupäev ärevaid hetki, mil oli kaalul Eesti riigi tulevik.

ENN VIIDU
Eesti Kodukaitse Ajaloo Seltsi juhatuse liige, Raadiomaja energiabloki kaitse juht augustis 1991

20. augustil sai mööda 20 aastat sündmustest, mille mälestuseks on Toompeal kivi paigaldatud ja mis lõppesid meie riikliku iseseisvuse taastamisega. Kahjuks on need tuhan-

ded eestimaalased, kes osalesid võitluses Eesti riikliku iseseisvuse taastamise eest, jäänud tunnustusetu ning unustatud.

Pärast 15. maid 1990, kui intrite rünnaku Toompeal lõpetas valitsusjuht Edgar Savisaare raadiopöördumise järel valitsus kaitsema tulnud rahvahulk, moodustati organisatsioon „Eesti Kodukaitse“, mille üles-

20 aastat tagasi 20. augustil 1991

andeks hiljem kinnitatud põhikirja kohaselt sai korraldada kodanike vabatahtlikku ühis-

tegevust avaliku korra, ühiskondliku julgeoleku ja turvalisuse tagamisel ning omandi

kaitsel. Pärast 1991. aasta 13. jaanuari sündmusi, mil Vilniuse tele-

torni ründas OMON-i eritüksus, kus hukkus 13 ja vigastada sai hulk rahumeelseid teletorni kaitsma tulnud elanikke, kindlustati Toompea loss ja teletorn, koostati riigile oluliste objektide kaitseplaan ning komplekteeriti ja õpetati välja Kodukaitse liikmete baasil moodustatud kaitsemeeskonnad.

Tankide saabumise ootusärevuses
1991. aasta 19. augusti varahommikul toimus Moskvas riigipööre.

Loe edasi lk 11!

Juhtkiri

Jüri, tule omade poole üle!

EDGAR SAVISAAR
Keskerakonna esimees

Jüri, Sul on õigus, et Keskerakond vajab konstruktiivset diskussiooni. Kuid mingist konstruktiivsusest ei saa ju juttugi olla, kui parempoolselt häälestatud meedia asus agressiivselt võitlusesse – mis tähendab ju seda, et meie eesolev kongress pole enam Keskerakonna sisene mõõduvõtt, vaid hoopis riiklikult tähtis sündmus! Tähtsamgi kui presidendivalimised!

Sa olid sel suvel tõeline meediastaar. Lugesin 17. augusti „Äripäevast“ Su artiklit „Eesti ettevõtja väärub nüüdsest rohkem tunnustust ja tuge“, kuulasin Sind 16. augusti Raadio 2 saates „Siin me oleme“, panin tähele 3. augusti „Eesti Päevalehe“ artiklit „Jüri Ratas näeks tulevikus Keskerakonna koalitsiooni sotsidega“, „Postimehe“ lisas Arter 13. augustil „Ratas: Savisaar ei ole olnud mulle poliitilise isa eest“, 13. juulil „Postimehes“ „Jüri Ratas: Savisaarist teeksin auesimehe“, 16. juulil „Eesti Päevalehes“ „Jüri Ratas: Mina ei ole Savisaare kukutaja“.

Delfi uudisteportaal avaldas loendamatu hulga uudiseid Jüri Ratase arvamistest küll „Kesknädala“ kohta; küll selle kohta, kas ta jätab linnapea tooli Edgar Savisaarele, küll tema kriitilisest suhtumisest Indrek Tarandisse jne. See on tore, et valitsusmeedia Sinust nii palju lugu peab. Mina muidugi lähtusin sellest, et meie erakonna kui riigis opositsioonilise jõu teema oleks rääkida ja kirjutada hirmuäratavast hinnatõusust või õigemini eestlaste orjastavatest väikestest palkadest, astmelisest tulumaksust kui ravimist elatustaseme edasise languse vastu, ajaloo suurimast eestlastest majanduspõgenike laviinist ning selle peatamise meetoditest ja muust, millest meie erakonna hea programm pajatab. Muide, meie platvormi toimkonna esimees olid ju Sina, nii et ma ei tea, kui palju Sul on sel suvel olnud aega meie valimislubadustega tegelda ja nende eest seista.

Ära usu neid, kes sisendavad Sulle, et mind toetavad vaid need inimesed, kes Tallinna linnavalitsuset palka saavad ja kohta kardavad kaotada, kui nad küllalt lojaalsed ei ole. Ka Lõuna-Eesti piirkonnad seadsid minu kandidatuuri üles. Ja sugugi mitte sellepärast, nagu oleks Priit Toobal käinud neil käsi väänamas. Inimesed mõtlevad oma pea ja südamega. Minu toetajad on kõik ausad keskerakondlased. Samamoodi nagu Sinugi poolehoidjad, peale mõne üksiku erandi. Sul seisavad ees viljakad ajad, kui Sa analüüsid veidi ja näed, et kaotatud pole veel midagi. Ega siis see, kui Kalle Laanet ja Ott Lumi üheskoos „Mosaiigi“ kohvikus Sinu kandidatuuri ülesseadmist õhutavad, või kui Rain Rosimannus ja Ain Seppik „Gloria“ veinikeldris teineteisega minu kõrvaldamist kavandavad, ei ole veel kogu maailm. Sina oled neile hetkel see mees, kes musta töö ära teeb ja kastanid tuhast välja toob. Ma tean, et ka Sinul on missioonitunne. Sellepärast kutsun Sind – tule tagasi Keskerakonda! Sul on siin veel palju teha. Tule omade poole üle, sellest võidab kogu erakond. Ja jõuluks on meil mõlemal soojad sokid jalas.

Igatahes võivad kõik ülejäänud keskerakondlased säärasest Kadastiku (Ansipi) ja Luige (Laari-Reinsalu-Vaheri) väljaannete tähelepanust vaid unistada. Tõsi, ma ei ole küll manganud, et neis igapäevastes lugudes, mida Sina ja Sinu toetajad (kes on heades ja kõrgepalgalistes ametites tänu Keskerakonna firmamärgile, rahale ja meie lihtliikmete suurele tööle) väga palju räägivad erakonna programmistest ülesannetest ja Eesti poliitikast laiemalt. Põhiliselt olete tegelnud mantraga, et Savisaar tuleb kõrvaldada, kuna ta on

arengutakistus erakonna kõrgel lendutõusul. Et kui mind ei oleks, saaksite teie kohe ministriteks ja teistele tähtsatele kohtadele, ka Euroopas.

Mina arvan, Jüri, et Sinu nõustajad, nõuandjad ja lahked lubajad ei ole väga usaldusväärsed, kuna nemad ajavad oma asja. Muidugi nad teevad seda hästi! Usu mind, ma olen samasuguseid protsesse näinud oma 25-aastase poliitikukarjääri jooksul korduvalt. Nii teiste erakondade kui ka erakondade esimeeste kui ka terve poliitika suhtes olen ma näinud fassaade ja tagatubasid.

Mulle tundub, et Sina oled praegu jäänud uskuma imeilusat fassaadi. Kui see Sind rahuldab, siis pole muidugi midagi teha. Aga Sa oled ise mulle öelnud, et tulid meie erakonda, sest tahtsid toetada sotsiaalsel poliitikat Eestis. Opositsioon ei ole kunagi igavene, maailm on pidevas muutumises. Kas panid tähele, kui palju inimesi kuulas dalai-laama sõnumit headusest ja inimlikkusest – see ju näitas, et ka eesti inimesed hakkavad selga pöörama monetaarsele jumalusele ja on valimas sotsiaalsemat, inimkesksemat teed. Ja Jüri, see on suurel määral just Sinu põlvkond, kes seda teeb!

Ära usu neid, kes sisendavad Sulle, et mind toetavad vaid need inimesed, kes Tallinna linnavalitsuset palka saavad ja kohta kardavad kaotada, kui nad küllalt lojaalsed ei ole. Ka Lõuna-Eesti piirkonnad seadsid minu kandidatuuri üles. Ja sugugi mitte sellepärast, nagu oleks Priit Toobal käinud neil käsi väänamas. Inimesed mõtlevad oma pea ja südamega. Minu toetajad on kõik ausad keskerakondlased. Samamoodi nagu Sinugi poolehoidjad, peale mõne üksiku erandi. Sul seisavad ees viljakad ajad, kui Sa analüüsid veidi ja näed, et kaotatud pole veel midagi. Ega siis see, kui Kalle Laanet ja Ott Lumi üheskoos „Mosaiigi“ kohvikus Sinu kandidatuuri ülesseadmist õhutavad, või kui Rain Rosimannus ja Ain Seppik „Gloria“ veinikeldris teineteisega minu kõrvaldamist kavandavad, ei ole veel kogu maailm. Sina oled neile hetkel see mees, kes musta töö ära teeb ja kastanid tuhast välja toob. Ma tean, et ka Sinul on missioonitunne. Sellepärast kutsun Sind – tule tagasi Keskerakonda! Sul on siin veel palju teha. Tule omade poole üle, sellest võidab kogu erakond. Ja jõuluks on meil mõlemal soojad sokid jalas.

Ära usu neid, kes sisendavad Sulle, et mind toetavad vaid need inimesed, kes Tallinna linnavalitsuset palka saavad ja kohta kardavad kaotada, kui nad küllalt lojaalsed ei ole. Ka Lõuna-Eesti piirkonnad seadsid minu kandidatuuri üles. Ja sugugi mitte sellepärast, nagu oleks Priit Toobal käinud neil käsi väänamas. Inimesed mõtlevad oma pea ja südamega. Minu toetajad on kõik ausad keskerakondlased. Samamoodi nagu Sinugi poolehoidjad, peale mõne üksiku erandi. Sul seisavad ees viljakad ajad, kui Sa analüüsid veidi ja näed, et kaotatud pole veel midagi. Ega siis see, kui Kalle Laanet ja Ott Lumi üheskoos „Mosaiigi“ kohvikus Sinu kandidatuuri ülesseadmist õhutavad, või kui Rain Rosimannus ja Ain Seppik „Gloria“ veinikeldris teineteisega minu kõrvaldamist kavandavad, ei ole veel kogu maailm. Sina oled neile hetkel see mees, kes musta töö ära teeb ja kastanid tuhast välja toob. Ma tean, et ka Sinul on missioonitunne. Sellepärast kutsun Sind – tule tagasi Keskerakonda! Sul on siin veel palju teha. Tule omade poole üle, sellest võidab kogu erakond. Ja jõuluks on meil mõlemal soojad sokid jalas.

Ära usu neid, kes sisendavad Sulle, et mind toetavad vaid need inimesed, kes Tallinna linnavalitsuset palka saavad ja kohta kardavad kaotada, kui nad küllalt lojaalsed ei ole. Ka Lõuna-Eesti piirkonnad seadsid minu kandidatuuri üles. Ja sugugi mitte sellepärast, nagu oleks Priit Toobal käinud neil käsi väänamas. Inimesed mõtlevad oma pea ja südamega. Minu toetajad on kõik ausad keskerakondlased. Samamoodi nagu Sinugi poolehoidjad, peale mõne üksiku erandi. Sul seisavad ees viljakad ajad, kui Sa analüüsid veidi ja näed, et kaotatud pole veel midagi. Ega siis see, kui Kalle Laanet ja Ott Lumi üheskoos „Mosaiigi“ kohvikus Sinu kandidatuuri ülesseadmist õhutavad, või kui Rain Rosimannus ja Ain Seppik „Gloria“ veinikeldris teineteisega minu kõrvaldamist kavandavad, ei ole veel kogu maailm. Sina oled neile hetkel see mees, kes musta töö ära teeb ja kastanid tuhast välja toob. Ma tean, et ka Sinul on missioonitunne. Sellepärast kutsun Sind – tule tagasi Keskerakonda! Sul on siin veel palju teha. Tule omade poole üle, sellest võidab kogu erakond. Ja jõuluks on meil mõlemal soojad sokid jalas.

nädala nupud

Finantsjuht Seppikust jäi maha vaid suur võlg

Kunagine Keskerakonna finantssekretär Ain Seppik (pildil) on väitnud, et aastatel 2003-2007, kui tema seda ülesannet täitis, ei olnud erakonnal mingeid võlgu ega suuremaid finantskohustusi ja süüdistanud oma järeltulijaid rahaasjade hooletusse jätmises. Seda juttu on levitanud ka Riigikogu liige Lembit Kaljuvee.

Kui võtta lahti Keskerakonna varasemad majandusaasta aruanded, mis on täiesti avalikud dokumendid, siis tuleb välja teistsugune pilt. 2003. aasta lõpuks oli Keskerakonnal lühiajalisi kohustusi (maksmata arveid) 3,2 miljonit krooni ja pikaajalisi kohustusi (laenuid ja võlakirjad) 15 miljonit krooni; 2004. aasta aruandes 2,2 ja 14,8 miljonit krooni; 2005. aasta aruandes 8,2 ja 14,6 miljonit; 2006. aasta aruandes 0,8 ja 12,4 miljonit; 2007. aasta aruandes 1,8 ja 19,7 miljonit krooni. Seppik lahkus finantssekretäri kohalt olles toonud Keskerakonnale kaela väga suured võlad, mille äramaksmisega on tema järglased sunnitud vaeva nägema.

Raske oli Keskerakonnal ka 2009. aastal, mil lühikese aja jooksul tuli teha suuri kulutusi nii Europarlamendi valimisteks kui ka kohalike omavalitsuste valimisteks. Pärast Europarlamendi valimisi kasvasid Keskerakonna võlad 6,6 miljoni krooni võrra ning pärast kohalike valimisi 8,9 miljoni krooni võrra. Mida on teinud need inimesed, kes valimiste tulemusena said enesele väga kõrge palgaga kohad Brüsselisse või ka siia Eestisse? Kui palju nende võlgade tasumisest on võtnud enda kanda meie Europarlamendi saadikud? Seni on see kõik kupatunud Edgar Savisaare, Kalev Kallo ja Priit Toobali õlgadele, keda tahetakse võlgnikena nüüd rattale tõmmata.

Saage tuttavaks: Valgete jõudude poliititehnoloogia

Presidendivalimiste eel levitatakse söögi alla ja peale versiooni, et kõik Reformierakonna ja IRL-i saadikud on teatanud oma toetusest Toomas Hendrik Ilvese kandidatuurile ja kindlasti peavad ka sellest kinni salajasel hääletamisel, sest nemad on ju ausad ja õilsad. Keskerakonna kongressi eel samal ajal levitatakse vastupidist versiooni, et keskerakondlased on küll esitanud Savisaare kandidaadi ja lubavad seda ka toetada, aga tegelikult salajasel hääletamisel kindlasti petavad. Pooled keskerakondlased hääletavat Jüri Ratase poolt!

Kuidas sellest siis aru saada? Kas selline insinuaatsioon iseenesest ei alanda keskerakondlasi ja miks levitavad seda ka mõned Keskerakonna siseopositsiooni kuuluvad tegelased?

Rahvusringhääling selgitagu Kelmsaare vallandamist

Riigikogu ja ERR nõukogu liige Priit Toobal nõuab, et ERR juhtkond avalikustaks põhjused, miks vallandati päevapealt 15 aastat raadiouudiseid teinud Vallo Kelmsaar.

Tegemist on avaliku-õigusliku meediakanaliga ning ERR juhtkond ei saa jätta selliseid otsuseid avalikkusele selgitamata, ütles Toobal. Tema hinnangul ei saa jääda Kelmsaare vallandamise tegelikud põhjused saladusse. Teadaoleva info põhjal oli Kelmsaare vallandamine poliitiline. Toobali sõnul näib ringhääling eemale tõrjuvat neid tele- ja raadiotegeijaid, kes tahavad ja suudavad ise mõelda ega täida reformierakondlike juhtide korraldusi. Ta lisas, et vajadusel tuleb see teema tõsta ka ERR nõukogus.

18. augustil väitis Eesti Ekspress sahinat rubriigis, et ERR vallandas Kelmsaare sellepärast, et mees ei lugenud Kaitseministeeriumi tulistamispäeva järgsel hommikul eestri maha ühtegi sellesisulist uudist. Kelmsaarele olla aastaid ette heidetud, et tal ei ole „uudisteküti“ hinge.

Kesknädala hinnangul peaks karistatama hoopis ERR-i juhtkonda, kes aastate jooksul on raadiotoimetusest kõrvaldanud poliitilisel tundliku närviga ajakirjanikke ja kommentaatoreid, näiteks Mart Ummelas, Rein Veidemann, Peeter Ernits. Järele on jäänud poliitiliselt ükskõiksed tegijad (väidetavalt ei soovinud Kelmsaar kajastada Kaitseministeeriumi intsidenti põhjendusel, et kõik uudistekanalid olid niigi juba seda sündmust täis) või siis „pavlovi refleksiiga ajakirjanikud“ – näiteks koosseisuvälised kommenteerijad Anvar Samost ja Kalle Muuli, kes niutsuvad rõõmust Ansipi ja Laari nime kasutades ning urisevad ja klähvivad Savisaarest rääkides. See kõik toimub rahva raha eest.

Kelmsaar ise selgitas oma vallandamist Postimehes: „Ma ei taha hakata musta pesu pesema, aga ma ütles, et asja juured on mitte tänases päevas, vaid natuke kaugemal – viimased paar aastat.“

Kelmsaare ja ERR-i vahelised erimeelsused olevat tekkinud pärast Märt Treieri lahkumist raadiouudiste toimetuse juhi kohalt 2009. aastal. Väidetavalt olla see ametikoht lubatud anda Kelmsaarele, kuid ootamatult asus toimetust juhtima Indrek Kiisler 2010. aastal.

HIIBUSE NÄDAL

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn,
Toom-Rüütli 3/5

Tellimine ja levi: 6 177 717
Toimetajad: 6 274 573
6 274 571
6 274 583

Toimetuse käsikirju ei tagasta.
Kesknädalas ilmunud artiklid
väljendavad nende autorite arvamust,
mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Peatoimetaja:

Urmi Reinde

urmi@kesknadal.ee

Poliitikaetoimetaja:

Ivari Vee

ivari@kesknadal.ee

Uudistejuht:

Indrek Veiserik

indrek@kesknadal.ee

Toimetaja:

Tiit Maksim

tiit@kesknadal.ee

Arvake ära, kelle mina presidendiks hääletan!

Selle pildi tegime Tallinna vanalinnas Kesknädala toimetuse hoovil eelmisel nädalal. Karikatuuri suurmeister Hugo Hiibus tuli lehe tegijaile näitama värsked pilte, mille hulgas olid ka kaks sõbralikku sharži presidendikandidaatidest. Mõlemad mehed on, nagu vanameister Hiibuse puhul ikka, väga hästi üles joonistatud. Isegi iseloomu võib kummagi puhul pildi järgi ära arvata.

HEIMAR LENK
üks 101st presidendivalijaist

Kuid kas ka tulevikku saaks naljapildi järgi kindlaks määrata? Et kumb siis ikka ära valitakse? Praegune Ilves või tulevikumees Tarand?

Vastamine sellele küsimusele kujunes juba raskemaks. Kunstnik kommenteerima ei hakanud ja oma eelistust välja ei öelnud. Muheles ainult habemesse, et eks arvake ise ära!

Minu puhul on asi lihtsam. Keskerakonna volikogu käis juba ammu eurosaadik Indrek Tarandi kandidatuuri välja ja mina teiste hulgas hääletasin selle poolt. Vastavalt sellele käitun ka parlamendis või valijameeste kogus, kui asi sinna maani peaks jõudma ja uusi

kandidaate juurde ei tule. Mis mulle kahe mehe juures meeldib? Ilves on lihtsalt korralik mees ja maksab iga kuu, nagu lehest lugesin, abikaasa Evelini firmale korralikult üüri oma elamise eest Viljandimaa kodutalus. Tarand tundub ka korraliku pereisana käituvat, tal on mitu last ja abikaasat pole ta erinevalt istuvast riigipeast kordagi vahetanud. Kui Toomas Hendrik on naise pealekäimisel kõvasti alla võtnud, siis Indrek pole imago muutnud ja kannab otsaesisele tõstetud päikeseprille edasi. Heast veinist laupäevaõhtul ei ütle vist küll kumbki ära.

Mis neid mehi eristab? Kõige rohkem ehk see, et Wikileaksi kohaselt hakkas Ilves riigipeaks vastu tahtmist ja virises madala palga pärast. Samuti

KEDA VALIDA? Karikaturist Hugo Hiibus ja Riigikogu liige Heimar Lenk enne presidendivalimisi Kesknädala toimetuse hoovil presidendikandidaate vaagimas. Foto: Taavi Rebane

kaebas ta seal president Rüütli peale, kes on teaduste doktor, Eesti põllumajanduse kaitsja ja ta oli meil siin Laulva revolutsiooni ajal ka üks vabadusvõitluses aktiivselt osalenud tegelane. Aga eks kaugelt Ameerikamaalt tulnud Ilvese jaoks oli ta lihtsalt üks kolhoosiesimees.

Tarand erinevalt Ilvesest tahab ise väga presidendiks saada. Pole kuulda olnud, et ta Kadrioru palka pahaks paneks või et ta oma eelkäija kohta midagi halvasti ütleks.

Mida eelpool toodust arvestaks karikaturist Hugo Hiibus valiku tegemisel? Kumma mehe poolt tema näiteks hääletaks? Tähelepanelik silm ehk juba aimab seda, kui juuresolevat fotot, kus Hiibuse mõlema mehe portreed peal, lähemalt silmitseb.

Head lugejad! Proovige ka teie ja arvake ära, kelle poolt annaks presidendivalimistel oma hääle vanameister Hugo Hiibus.

Helistage, meilige või saatke vastus postiga toimetusele. Kiiremaile auhinnad!

Savisaar varjutas Ilvese

Keskerakonna liikmetel tuleb valida endale esimees – kas uus või vana, näitab aeg. Hetkel tahaksin fikseerida ja analüüsida olukorda omalt poolt.

YANA TOOM
Riigikogu liige

Niisiis, meil on kaks kandidaati – Edgar Savisaar ja Jüri Ratas. Mõlema poliitiline platvorm on ühine. Sisuline vaidlus käib selle üle, kes paremini sobib Keskerakonda juhtima.

Ei eksi see, kes midagi ei tee

Savisaar on olnud erakonna eesotsas aastaid ja edusammude kõrval on mõistagi tulnud ette ka vigu. Ei eksi ju see, kes midagi ei tee, nii et Jüri Ratasel ei saa midagi ette heita – tema juhtimisvead on veel tegemata, mis justkui annaks talle vabad käed Savisaart kritiseerida.

Olles viisakas ja poliitiliselt ettevaatlik inimene, Ratas seda ei tee. Tema lubadused on abstraktsed ja rivaali tal justkui poleks. Ta toonitab, et Keskerakond on ühtne ja võimas. Ja laseb kritiseerida esimeest nendel Keskerakonna „arvamusiidritel“, kelle toel loodab ise tõusta uuele positsioonile.

Kes kardab venelasi? Aga eestlasi?

Käimasolevas kriitikas väljendeid ei valita – küll „vabaneda pidulikust paigalmarsist ja eneseimetlusest“ (Viljandi piirkonna keskerakondlaste kirja tundmatu autor), küll „Savisaart kaitsevad tema toiduahelas olevad inimesed“ (Laanet) või siis „jüngriid“. Riigikogu liikmena ning korraliku maksumaksjana ei kuulu ma kindlasti nende inimeste hulka, kelle käekäik sõltub kas Savisaare, Ratase või mõne endise siseministri heast tahtest, nii et hetkel ilmselt ei moodustama kellegi „toiduahelat“. 44-aastasena „jüngriks“ ka enam ei sobi. Ratase pooldajate silmis on mul hoopis teine puue – ma pole eestlane. Sest üks etteheidetest Savisaarele on Keskerakonna „liigne venestumine“.

Tuntud keskerakondlased ei julge sel teemal avalikult võtta sõna – mine tea, kellele venkud järgmine kord oma hääled annavad – ega sotsid ka ei maga! Proua Savisaar-Too mast, kes aastaid sai Põhja-Tallinna valijatele hiigeltoetuse, annab endale hästi aru, et edu tagasid talle muuhulgas ka mitte-eestlaste hääled.

Nii, et venestamisest lastakse rääkida noorematel ja avameelsematel, näiteks eurosaadiku Siiri Oviiri nõunikul Henri Kaselol (vt ka lk 10-11, Priit Toobali lugu! - Toim.). Mis salata, meie seas leidub inimesi, kes kardavad venelasi (või vastupidi – eestlasi), aga Keskerakonna suur eelis on alati olnud see, et meie erakond

oli edukas integreerumise alal. Loobumine sellest oleks paratamatult samm – ja väga pikk samm – tagasi. Kas Ratase toetajad tõesti soovivad pidulikult anda üle suure osa meie valijate häälest Mikserile või Klenskile?

Õelge meile ka tött!

Savisaart süüdistatakse, et ta küsis Venemaalt raha. Jällegi ei tehta seda avalikult, kasutatakse väljendeid nagu (Lembit Kaljuvee) „minu jaoks on tõde selge“ (milline tõde? ütles

Ratase pooldajate silmis on mul hoopis teine puue – ma pole eestlane.

siis ometi!) või (Ratas) „tahaks küll uskuda esimeest...“ jms. Avalikkuse silmis tehakse nõnda Ratasele selle leeri liidrit, kes mõistab Savisaare väidetava rahaküsimise hukka. Kuid siis tekib küsimus, mida teeb Jüri kõrval Deniss Boroditš, keda – vaatamata Kapo väidetavatele salvestustele – justkui „tahaks uskuda“, kuigi „minu jaoks on tõde selge“?

„Vaba meedia“ = Kalle Laanet, Sven Mikser, Kärt Anvelt, Andres Anvelt

Ratase peamine lubadus on tuua KE välja poliitilisest isolatsioonist. Kuid googeldagem netis – tulemus on, et kõige sagedamini (8 korda 10st) rää-

givad KE isolatsioonist Kalle Laanet ja sotside esimees Sven Mikser. „Vaba meedia“ võtab teema üles vaid Kärt Anvelti terava sule otsas, kusjuures sotsist Riigikogu liikme Andres Anvelti abikaasa toob ilmavalgele kõige inetumad erakonnasisesed kuulujutud ja vaibaalused kaklused.

Nõnda üritatakse luua avaliku arvamust ja tulemust on siin: meedia jutustab poliitilisest isolatsioonist, kuigi riigis võimul mitteolemine kaugelgi seda ei tähenda. Oleme jõudnud niikaugele, et ühe erakonna esimehe valimine on täielikult varjutanud riigipea valimise.

Ühest küljest tundub see olevat igati loogiline: Edgar Savisaare roll meie riigi ajaloos ei ole kuidagimoodi võrreldav – kogu lugupidamise juures – härra Ilvese omaga. Ja KE liidri hüpoteetiline „kukutamine“ kindlasti avaldaks suuremat mõju Eesti poliitikale kui presidendijätkamine või mittejätkamine.

Aga me peame aru andma, et pikki kuid kestev meediamüra, avaliku arvamuse suunamine ja väsimatu ajupesu vajavad suurt ettevalmistust ja laialdast koostööd väga erinevate inimeste ja institutsioonide vahel. Jüri Ratasel, kes seisab täna selle mäe tipul, ei ole nende tööga mingit pistmist.

Jah, oma pika karjääri vältel on Edgar Savisaar teinud vigu. Aga oma kastanid tõi ta tulest ise – ja mitte ainult enda, vaid oma erakonna ja kogu Eesti jaoks.

See on minu meeskond!

Mulle on ette heidetud, justkui puuduks mul neil valimistel meeskond. Küsitakse, kellega koos ma kavatsen Keskerakonda juhtida. Vastus on selge – minu meeskond on Keskerakonna juhatus.

EDGAR SAVISAAR

Loomulikult on inimesel ja inimesel vahe: ühed aitavad kaasa ja tahavad ka ise teha, teised poevad põõsasse. Ühed julgevad oma seisukohtadega välja tulla, teised suserdavad nurga taga; ühed on ausad ja lojaalsed, teised võivad ka noa selga lüüa. Inimesi on mitmesuguseid, ja poliitikudki on ainult inimesed. Lisan siia nimekirja nendest kandidaatidest juhatusse, keda ma usun ja usaldan. Neid on enam kui kolmkümmend inimest, nii et Teil, on kelle vahelt valida. See on suur meeskond ja ma ei näe, et kellelgi teisel on niisugust kõrvald pakkuda. Kindlasti see nimekirja ei ole täielik, sest paljud tublid keskerakondlased juhatusse ei kandideerinud ja seetõttu ei saanud ma neid ka teile valimisteks esitada.

Minu nimekirja on:

Mailis Reps, Kadri Simson, Enn Eesmaa, Aivar Riisalu, Marika Tuus-Laul, Kalev Kallo, Mihhail Korb, Aadu Must, Siret Kotka, Peeter Võsa, Ester Tuiksoo, Priit Toobal, Helmut Hallemaa, Jaanus Karilaid, Taavi Aas, Arvo Sarapuu, Rein Ratas, Toomas Vitsut, Raivo Raave, Enno Tamm, Märt Sults, Heimar Lenk, Olga Ivanova, Eevi Paasmäe, Vladimir Velman, Värner Lootsmann, Viktor Vassiljev, Heli Raevald, Peep Põdder, Ülle Juht, Ando Leps, Karin Tammemägi, Yana Toom, Katrin Siska.

Minu jaoks oleks meeldiv, kui sellesse nimekirja kuuluks ka Jüri Ratas. Olen tema suhtes arvamust juba avaldanud. Muidugi on ta üks minu poliitilistest lastest, isegi kui ta täna peab kavalaks seda maha salata.

Edgar Savisaare jätkamine tagab Keskerakonna sõltumatuse

On teatud seltskond Keskerakonna sees, kes ei suuda olla riigis opositsioonis. Nad tahaksid tähtsate ministritena valitsuses istuda ja on selle nimel kõige valmis. Kasvõi erakonda ja selle esimeest maha müüma. Nad ei mõista, et Eesti suurim erakond ei ole mängukann.

MARTIN GASMAN

Keskerakonna Kristiine piirkonna aseesimees

On lubamatu asetada 13 000 keskerakondlast katsejärestena poliiteksperimenti, et vaadata, mis saab. Ratasele patsutatakse pärast õlale ja öeldakse, et pole midagi, Jüri, ega siis esimese korraga see erakonna juhtimine ei peagi õnnestuma! Karel Rüttilil ka ju ei tulnud midagi välja. Meile jääks aga vähemalt ilus mälestus Keskerakonnast.

Valik on meie ja selle teeb iga delegaat 27. augustil.

Meil on kaks analoogset juhtumit lähimenevikust kohe võtta. Liiga hästi on mees Rahvaliidu saatus. Ka Karel Rüttil soovis oma koduerakonnale vaid parimat, ent kui selgus, et tiivad veel ei kanna, oli juba hilja. Erakond sõõstis sügaviku poole.

Ka Sven Mikser lubas suure suuga muutusi ja kohti valitsuses, ent midagi ei juhtunud. Kui isegi kapioravat Sven Mikserit valitsusse ei võetud, siis miks peaks Jüri Ratast võetama?

Savisaare rekordid valimistest valimistesse

Alles märtsikuus püstitas Savisaar uue rekordi – 23 000 häält. Viimaste kohalike omavalitsuste valimistel pälvis Savisaar ligi 40 000 valija toetuse, mis on kõigi aegade suurim häälatesaak kohalikel valimistel. Usun, et järgmine rekord tuleb 2014. aastal, kui meid ootavad ees järjekordsed Euroopa Parlamendi valimised, ja veel enne seda on 2013. aastal kohalikud valimised.

Keskerakond võitis Euroopa Parlamendi valimised, Reformierakond tuli teiseks. Keskerakond võitis kohalike omavalitsuste volikogude valimised. Reformierakond tuli teiseks. Keskerakond võitis ka nii Eesti Linnade Liidu kui ka Eesti Maaomavalitsuste Liidu (EMOLI) valimised. Aga milliseks on treitid Reformierakonna ja Ansipi kuvand meedias? Neist on tehtud võitjad. See meediakuvand on nii hästi välja kukkunud, et on isegi osa Keski enda omadest ära hullutanud. Nad ongi hakanud Keskerakonda ja tema esimeest kaotajateks pidama. Pidev ajupesu toimib.

Keskerakonna esimehena ei peaks Ansip pikalt vastu

Reformierakonnas on Ansipil ilus elu. Ta on kaotanud mitmed varasemad valimised, kuid

keegi ei räägi sellest, et Ansipil oleks aeg teatepulk edasi anda. Me ei kuule mingit nurnat oravapartei juhi aadressil. Vastupidi, Ansip valiti erakonna esimeheks tagasi. Ja seda ilma ühegi vastaskandidaadita.

Keskerakonnas oodatakse iga kord valimisvõitu. Teine koht ei olevat võit, see olevat selge kaotus. Suur häda ja viletsus! Millegipärast ei võeta seda selliselt ei Reformi ega IRL-is. Tekib tahtmatult küsimus, kas keegi meist peaks äkki veidi järele mõtlema?

Savisaare väljavahetamist surutakse väljastpoolt

Kuna Riigikogus on vaid neli erakonda, jätab see poliitilise mänguruumi õige ahtaks, mis ühtpidi võib olla halb, aga teistpidi hea. Võimalikud kombinatsioonid oleksid kaksikliidud Reformierakonnaga ning kolmikliit IRLi, Keskerakonna ja sotside vahel. Kolmikliit Reformierakonnaga ei tuleks kõne alla, kuna see ei ole hetkel mõistlik, sest kaks on ju alati parem kui kolm.

Usun, et vastaserakondadel on kindlasti tahtmist Keskerakonnaga võimuliit teha, kuna seisud Riigikogus on umbseks muutunud. Keskerakond on aga Savisaarega eesotsas nende jaoks ebameeldiv partner. Kui Edgar Savisaarele ei saaks koalitsioonipartnerid omi nõudmisi peale suruda, kuna Savisaare jaoks on prioriteediks number üks Keskerakonna valijate soovid, siis Jüri Ratase leebuse, pehmuse ja kogenematuse tõttu on lood teisiti.

Jüri usub „altruistlikke“ vastaseid

Ratas võimaldaks neil Keskerakonna tugeva positsiooni võimalikus võimuliidus välistada. Teatavasti peab Jüri neid „häid“ nõuandjaid vastaserakondadest oma sõpradeks, kuigi oleks ju ilmselgelt ülinaiivne loota, et konkurendid meile hüva nõu annaksid altruistlikus soovis, et Keskerakond oleks neile

tugevaks vastaseks järgmistel valimistel. Keskerakonna jaoks on kõige õigem jääda Edgar Savisaarele truuks ja valida ta tagasi oma esimeheks. Näitaksime, et me ei allu välispidistele provokatsioonidele. Keskerakond on ning jääb sõltumatuks ja iseseisvaks jõuks. Kui vastaserakonnad soovivad meiega teha koostööd, peavad nad arvestama sellega, et meil istub teisel pool lauda Eesti poliitika elav legend – Edgar Savisaar.

VÕIMULIIDUD: Gasmani arvates tahaks nii mõnigi erakond koos Keski võimuliitu teha, sest Riigikogus on umbseks muutunud.

Haabersti Keskerakonna piirkonna klubi Keskpäev

kutsub
laupäeval 3. septembril
Tartumaale **astepaju** marju korjama.

Buss väljub Õismäelt kell 7.00
ja Vene kultuurikeskuse eest kell 7.30

Eelregistreerimine 30. augustini
tel 655 00 80 või 53 33 73 60

Üritused Tartus

Kolmapäeval,
31. augustil kell 14.00
nõustab tartlasi erakonna büroos
jurist **Marju Antik**

Teisipäeval,
6. septembril kell 16.00
võtab tartlasi erakonna büroos vastu
linnavolinik **Urbo Vaarmann**

Keskerako

Mitte ainult tugeva keskklassi tekitamine pole Keskerakonna peamine eesmärk, vaid ka uuenduste algatamine ja julgus seista vastu mugavana tundvale *mainstream*'i ehk peavoolu positsioonidele.

JAANUS KARILAIK

Haapsalu volikogu esimees

Keskerakond oli esimesi erakondi, kes kutsus ja julgustas naisi poliitikasse tulema. Meie julgesime ainsatena Riigikogu erakondadest tõsta debatti Euroopa Liidu poliitiliste ja majanduslike tingimuste üle. Just Keskerakond peab demokraatia alustalaks arutlust ja dialoogi.

Kas Keskerakonda tabab vapside saatus?

Kes võiks täna meie poliitilist rolli asendada? See küsimus pole kohatu, sest vaadake, mis toimus 1934 aastal Johan Laidoneri ja Konstantin Pätsi juhtimisel. Vabadussõjalased püüdi hetkega Eesti poliitiliselt kaardilt ja isegi vabadussõjalaste esindajad Haapsalu volikogus asendati valitsusele sobivate tegelastega.

Keskerakond on 2011. aastal sattunud sama ohtliku olukorra äärel, kui vabadussõjalased 1934. aastal. Nii nagu Keskerakond olid ka vabadussõjalased rahvaliidumise sünonüümiks! Laidoneri võimuiha lõhkus aga saatuslikul moel Eesti poliitika loomuliku struktuuri. 1939.

aastal sai kogu rahvas tunda 1934. aasta valeotsuste kibedaid vilju.

Nüüd käib kogu poliitiline tants reformierakondliku võimuiha taktikepi saatel. Nead on end 15 aastat järjest võimule slikerdanud. Reformierakonna pikaleveninud toiduahel on hirmul, kusjuures nad on valmis kallistama kõiki, kes nende poliitikat tunnustavad. Valitsust ja valitsuse imetlejaid ei huvita, et hinnatõus Eestis oli juulikuus Euroopa Liidu riikide seas suurim nii eelmise aasta kui ka eelmise kuuga võrreldes. Hoopis Keskerakonda tahetakse teha valitsuse saama-

Keskerakond on 2011. aastal sattunud sama ohtliku olukorra äärel kui vabadussõjalased 1934. aastal. Nii nagu keskerakondlased, olid ka vabadussõjalased rahvaliidumise sünonüümiks!

tuses vastutavaks. Miks ikkagi meie konkurendid siis Keskerakonda nii väga kardavad ja nii palju laimu meie erakonna loomuliku struktuuri. 1939.

Määrav osa iseseisvusest kadunud

Keskerakond on Eesti poliitikamaastikul oma olemuselt kõige julgemini sotsiaalset mõtet esindav erakond.

Algasime pensionitõusu, kehtestasime tasuta koolitoidu, soovime jätkuvalt alandada toiduainete käibemaksu jne. Mitte ainult sotsiaalsus pole meie poliitiline trump, vaid ka julgus esindada rahva tegelikke mõtteid. Mitte ainult julgus ei iseloomusta meie erakonda, vaid ka õiglusejanu. Euroopa Liidu liitumisläbirääkimiste kujundamise juures oli ka osaliselt Keskerakonnast moodustunud valitsus aastatel 2002–2003.

Keskerakonna liikmed oma 2004. aasta kongressil aga hääletasid nii poolt kui vastu, kuid

oli ka „mõtlemine veel“ hääli. Just need viimased tahtsid õiglasemat lepet. Avatud demokraatlikkuse eest saime aga kohalike meediakompaniide

Edgar ja

Keskerakonna esimehe valimised on kired lõkkele löönud ning igapähele meist on oma tööde. Järgnevi ei pretendeeri muule kui vaid „ühele tööle“ – minu omale. On ju ennegi olnud esimehe kohale mitu kandidaati – Veidemann, Oviir, Kallo, Raudvere, Kreitzberg. Kuid esimest korda seisab Savisaare vastas erakonnast endast välja kasvanud noorpoliitik, keda meedia tavaliselt tituleerib sõnaga „poliitbroiler“.

PEEP PODDER

Keskerakonna lihtliige,
Jõgeva haigla peaarst

Me tunneme hästi Keskerakonna poliitbroilerid, ja neid ei ole vähe. Varasteks kolmekümnendateks on nad saavutanud kõik mõeldava ja mõeldamatu, astudes ametist ametisse, pulgalt pulgale, kuni riigikoguliikmete ja linna-peade uhkete ametiteni välja. Ilma piisava elukogemuse, korraliku erialase ettevalmistuse ja aastatega lihvuva tolerantsuse ning mõistmismeeleta.

Broiler – alati halb valik

Aga äkki on redel otsas, mis sest, et iga on vaid Kristuse jagu. Riigikogu liikme tool on muutunud kõvaks ja igavaks. Tekib vastupandamatu soov saada võimule, ja mitte erakonna esimeheks, vaid reaalsele võimule – koalitsiooni, valitsusse ministriks, miks mitte peaministriks... Vahendeid valimata. Tühja maail-

mavaatust, Keski puhul siis vasaktsentristlikust ideoloogiast või püsivalijaskonna tahtest. Poliitbroiler ei häbene deklareerida, et tema ainukeseks sihiks on võim. Kui seda Edgarit ees ei oleks!

Eestis on äärmiselt parempoolne valitsus – kulla poisid, meil ei ole sinna asja! Ei tohigi olla! Ilma ideaale ja maailmavaadet reetmata ei ole võimalik olla koalitsioonis Reformierakonna või IRL-i käe all. Niipalju austan ma mõlemat, et olla kindel – nemad oma ideoloogiat ei painuta.

Küsimus ei ole selles, et Rooma ei tunnista Kristust, koostööd Juudaga näeks aga meeleldi. Küsimus on selles, et see koostöö muutub varem või hiljem vaid seekliteks! Uskliku inimesena saab Jüri kindlasti aru, mida ma mõtlen.

Kui mängu tulevad variserid

Tunnen Jürit ammu ja variserlikkuses mina teda mingil juhul ei süüdistata. Tegemist on ont-

liku korraliku mehepojaga. Kuid, Jüri, vaata enda ümber. Hindan väga inimese vaba arvamus ja selle avaldamist, seetõttu erinevalt paljudest meie erakonnakaaslastest ei häiri mind ei Kalle Muuli ega Anvar Samosti räigelt parempoolset mõtteavaldused. Vastupidi, igal nädalavahetusel nendin rahuldustunde ja muigega, et neid kahte ei muuda eurokriis, Põhja-Aafrika revolutsioonid, maailmalõpp ega geiparaad. Ja tore, et nad sellised on!

Kuuldes neid aga ülevoolavalt Ratast kiitmas ja tulihingeliselt rahvale kirjeldamas, kuidas Keskerakond kohe isolatsioonist väljub ja parempoolsed Keski partneriks võtavad, kui vaid Ratas Savisaare kukutataks, hakkab mul imelik. Nagu meil ei olekski erakonda, seda kolmeteistkümmet tuhandelist seltskonda! Ainult Sina ja Edgar! Kristus ja Juudas (või vastupidi)!

Silme ette tõusevad variserid, kel hoopis oma asi ajada, mis nende isiklikku sõda aitab pidada ja nende endi plaanidega kokku sobib. Eelnimetatud kaks raadiomeest on siiski teisel pool rindejoont ja neist võib aru saada – sõda on sõda. Vaadata tuleb aga ka oma selja taha. Sealgi on ringluses oht- ralt seekleid!

anna poliitiline trump on julgus

TULEVIK VASAKPOOLSEM: Karilaine meelest vajab Eesti vasakpoolsemat peaministrit ja sotsiaalsemat valitsust.

käest ka oma järjekordsed triibulised.

Ja mida me nüüd näeme? Eesti panus euroala päästemehhanismi EFSF on suhestatuna SKP-sse euroala suurim, selgub Nordea Marketsi analüüsist!

Jah, Euroopa Liidu idee on üllas – hoida ära natsionalistlikud ilmingud ja takistada rahvusäärmusluse levikut. Kuid me oleme oma suures hirmus kaotanud määrava osa oma iseseisvusest, meil pole enam oma raha ja meie valitsus töötab ennastimetleva tühikäigul.

Riigivalitsejad on unustanud sinise rahva tegelikud vajadused! Just meie, eestlased, igatsesime oma rahvusriiki pikki sajandeid ja nüüd on see parempoolsete käe all nii libedalt ära antud.

Ükski ajakirjanik ei tekita debatti, et miks pole meil oma tugevat pangandust. Liiga väikesed oleme, sosistatakse teile vaikselt kõrva.

Ükski meediaväljaanne ei tunne sisulist muret, et meie põllumees saab võrreldes naaberriikidega nii väikesi otsetoetusi, mis omakorda tekitab meie polettidel kõrgeima toiduhinnatõusu. Liiga väikesed oleme sakslaste ja prantslaste kõrval, sosistatakse teile kõrva.

Meil pole enam Eesti krooni, vaid me kuulume nüüd „saks-

tega“ ühte klubisse, meil on euro. Me ei saateisiti, me oleme liiga väikesed, sosistatakse teile kõrva.

Ollakse rahul ainult sellega, et meile anti Brüsseli laua juurde oma tool, paarsada euroametnikukohta ning 6 eurosaadikut.

Aga mis saab meie riigist aastal 2020, kui lõppevad struktuurfondide rahad senises mahus? Miks meie majandus ei suuda toota suuremat ja stabiilsemat tööhõivet? Nii president Toomas Hendrik Ilves kui Indrek Tarand on siinkohal vaiki, pole kummaski neis seda visioonirikkust ega kodumaa armastust. Kuigi kahest halvast oleks Tarand parem – sest ta ei tõmba selga kumerasse kohalike võimuparteilaste ees.

Peaministri positsioon oleks pidanud juba Euroopa Liiduga liitumisläbirääkimistel olema Keskerakonna käes, siis oleksid ka liitumistingimused olnud Eestile soodsamad. Seda teemat ajakirjanikud väldivad, sest siis saaksid valusad triibulised meie parempoolsed!

Eesti vajab vasakpoolset peaministrit

Sotsiaaldemokraadid liiguvad aastaid Keskerakonna tuules ning see annab lootust, et 2015. aasta Riigikogu valimistel saavad Keskerakond ja Sotsiaaldemokraadid kahepeale

üle 50 koha. Siin ongi konks! Kogu see sagimine ja intriigide punumine Keskerakonna ümber vasakult ja paremalt on lihtne ja selge võitlus kapitali ülemvõimu ja tasakaalustatud riigijuhtimise vahel. Võitlus käib kaukameeste ja rahva vahel.

Keskerakonna kongress peab andma nüüd ühele või teisele rohelise tule.

Kumb kandidaatidest julgeb selgemalt kahelda Eesti Energia poliitikas ja meie tänases maksupoliitikas? Me ei ole poliitikas mitte selleks, et olla kellegi kaasajooksikud, vaid selleks, et võidelda välja kõigile siinsetele inimesele paremaid elutingimusi ja eneseteostuse võimalusi.

Ma arvan, et siinkohal sobib välja tuua Nasta Pino mõistujutt raamatust „Kõrvuti teel“. Ühe kohta öeldi seal raamatus: „Ta on nii hea inimene, et ei tee kärbeleegi liiga“. See osutus valeks. Kärbele on too hea inimene valmis ikka liiga teema, kui herilane ja ämblik selle heaks kiidavad.

Kärbele ei olegi vaja liiga teha, küll aga peab aeg-ajalt lõvile vastu astuma. Kes kärbele liiga teeb, selle asemel, et shaakalile tema koht kätte näidata, see ei tohiks kunagi kedagi juhtida.

Nüüd on 1831 Keskerakonna kongressi delegaadi käes poliit-

tilise tarkuse näitamise koht. Keskerakondlased valivad erakonna juhatust, valivad erakonna esimeest. Isikud, kes tahavad endale võtta erakonna juhtimise rolli, peavad aru saama, et poliitika pole meelakkumise koht, naeratuks saatel viisakuste vahetamine ja ilulemisvõistlus. Poliitika on pidev võitlus, võitlus õigluse eest ja iseseisva Eesti nimel!

Keskerakond on teinud tõesti poliitilisi vigu. Võib-olla poleks me pidanud 2002. aastal päästma Reformierakonda ja tegema Siim Kallase peaministrit, võib-olla olime liiga suuremeelsed ja päästsime ka teisel korral Reformierakonna parempoolsete intriigide keskelt 2005. aastal, aidates Andrus Ansipil tõusta peaministriks. Ma ei tahaks uskuda, et Keskerakond läheb kolmaski kord Reformierakonda päästma, ilma et meie erakond hoiaks peaministri ohje. See ei tähenda, et me jätaks enne kasutamata võimaluse minna koalitsiooni IRLi ja sotsiaaldemokraatidega.

Peatselt juhime meie Eesti poliitilist kaarti, sest meie julgeme kaukamehi joonele tõmmata ja panna kapitali teenima rahva huvides.

Jüri: võtke luud, ja plats puhtaks!

Mida jagatakse?

Jaanalinnu moodi pead liiva alla pista pole mõtet. Suitsunurgas või kohvilauas räägime sellest kõigest nagunii põhjalikult. Suitsumehi paneb muigama, kuidas seni väljapaistmatust müüriõllest Laanetist on äkki ajakirjanduse kaasabil saanud poliitiline geenius,

Hindan väga inimese vaba arvamust ja selle avaldamist, seetõttu erinevalt paljudest keskerakondlastest ei häiri mind Kalle Muuli ega Anvar Samosti rärgelt parempoolsed mõtteavaldused.

meie tõrvik ja paleus. Kuid variserid on oma töö hästi teinud. Isegi mina imestasin pikka aega, et mis see Laanet jändab! Jäin peaaegu uskuma, et eksminister tõesti puhtast

südamest... – kuni hetkeni, kui teatati, et Laanet kandideerib Europoli asedirektoriks ja ta sai selleks soovituskirja sise-minister Ken-Martti Vaherilt. Jüri!

Kalle ajas ju variserina oma asja ja oli igaks juhaks Juudagi rolli endale võtnud, kõrge ametikoha seeklid taskus kõlisesemas.

Kohvilaudades küsitakse veel, kas äriettevõtte „Isa ja Pojad“ kraanid on nii kinni keeratud, et uut lüpsilehma otsitakse. See on karm küsimus. Karm on ka vajalikuks uueks lüpsilehmaks saada.

Narrikuljuseid on kuulda, kui meie „Pärnu poiss“ ümber sinu hüpleb. Pärnu kunagise linnavalitsuse maine parandamisega ei saanud hakkama isegi professionaalid, nüüd kipub sama mustri plekkidega kattuma sinugi kuub. Seppikul on õigus, kui ta soovib sul maine hoidmiseks suvepealinast kauge kaarega mööda käia.

Mõni teine on aga solvunud, et Riigikogu valimistel väärilist (enda arvates) kohta nimekirjas ei saanud ja peab nüüd vaid nüruse 3000-eurose sissetulekuga leppima. Jne.

Väljapoole Keskerakonda võime ju nägu teha, et on olemas edumeelne siseopositsioon, kes ennastalgavalt võitleb de-

“Mul on südamest kahju, et noor, asjalik ja tulevikuga mees on kistud intriigi, mis ei saa hästi lõppeda,” kirjutab arst Peep Põdder.

mokraatia eest ja süüdistab teisi liikmeid kõige vana toetamise vaid seotuse tõttu toiduahelaga.

Tegelikult näitab see süüdistus süüdistaja enda mõttemaailma vaesust, kellest õhkub varjamatu soovi uue toiduahela ülesehitamiseks. Erakonna sees pole oma inimesi mõtet petta. Meile on meie siseelu küllalt avatuna ja valgustatuna pikka aega näha olnud – need meie perekondlikud klannid, huvigrupid, kasumlikud projektid, olgu siis keskkonkaaitse, kinnisvaraprojektide või lähisugulaste sokutamisega kõrgetele riigiametitele.

Kuningas on paljas

Ega tsaari tsareevitši vastu pole raske vahetada. Pihuga lubadusi, veidi ringisõitmist mööda vabariiki, allkirjade korjamist, sõber Oti kampaanianõuandeid ja nagu meil kombeks – tehtud!

Siis aga tuleb lubatud lunastama hakata. Nõudlik “toiduahel” kujuneb kohe. Raha tahetakse kohe. Meenub, kuidas Laanet valjuhäälselt nõrdis, et keskkontor tema valimiskampaaniat kinni ei maksnud.

Nüüd ometi saavad rahajõed valla ning sama seltskond asub veelgi aplamale pidusöögile kui siamaani. Mitme päevaga see Rahvaliidu miljonitevoog tühjaks saigi – olid ju ka Karel

Rüütli õilsad kavatsused. Tühja kaussi nina eest avastades ei mõelda kaua – krapsti püsti ja uut iidolit otsima! Oleme seda enda ümber näind küll ja küll. Kuvand edumeelset erakonnajuhi püsib mõnda aega, kuid suitsumehed ja kohvitantid juba sosistavad – kuningas on paljas.

Siht on puhtaks saada iseenda sees.

Arstina saan soovitada, et haiguse raviks on vaja panna õige diagnoos ja määrata tõhus ravi. Edgari haiguse raviks ei ole Jüri. Keskerakonna haiguse raviks ei ole juhi vahetus.

Mul on südamest kahju, et noor, asjalik ja tulevikuga mees on kistud intriigi, mis ei saa hästi lõppeda.

Mina soovitan sulle, Jüri: parem ulata Edgarile luud, mille abil plats variseridest, poliititubudest, Juudastest ja lakeidest puhtaks pühkida. Vaid nii taastuvad meie erakonna endised ideaalid, mille nimel me kord kokku tulime. Usu, võim pole siht omaette. Siht on saada puhtaks iseenda sees.

Ilves – oravate ümmardaja

Alati kui olen Riigikogu infotunnis pärinud peaministrilt aru meie riigis valitseva suure tööpuuduse ja vaesuse kohta või selle kohta, miks valitsus rahva valupunktidele ja probleemidele tähelepanu kõrvale juhib, olen saanud Ansipilt vahkvihased vastused. Takkatippu on ta soovitanud mul Eestist ära minna, kuna ma ei armastavat oma riiki vastupidiselt temale, kes ilmselt siis ennast-salgavalt armastab.

MARIKA TUUS-LAUL
Riigikogu liige

President Ilvese hiljutine väljaütlemine Reformierakonna suvepäevadel – jätkem halvustamine ja olgem riigi üle uhked – sarnaneb Ansipi retoorikale nagu kaks tilka vett.

Ärge kritiseerige valitsust!

Kui Ansip hurjutab opositsiooni kriitikat veel oma peast või mõne PR-õpiku nõuandel, siis Ilves kordab Ansipit lakeiliku ümmardajana, olgugi et tunneme Ilvest kui isepäist tegutsejat. Hirm kaotada presidendiamet on nii suur, et riigipeast on saanud oravate käpiknukk ja parempoolse koalitsiooni pantvang. Ta on tingimusteta valmis täitma kõiki peaministri erakonna soove ja kiitma valitsuse tegevust.

Presidendiamet on Ilvesele meeldima hakanud, kuigi see pole alati nii olnud. Kohtumisel Keskerakonna juhatausega juulis 2006 küsis Heimar

Lenk temalt, kas Ilves ise tahab Brüsselist Euro-parlamendist ära tulla. "Ega ma eriti ei taha ka," kõlas vastus. Eks me kõik mäletame Ilvese ülbet avameelsust Wikileaksis, et presidendipalk on väike, koht vaesevõitu ja võimuta.

Ent ponnistused selle nimel, et Arnold Rüütel mingil juhul teist ametiaega tagasi ei valitaks, olid tookord muljetavaldav ja kestsid lausa aastaid. Võtame või nn. „Kadriorgia skandaali“ (mis hiljem osutus täielikuks blufiks), kus selle korraldajad ei pidanud paljude ka alaealisi lapsi mängu tuua, et aga sopakogus, millega Rüütli

pere enne presidendivalimisi üle kallata, suurem oleks. Huvitav, kus siis olid Kapo silmad, et toimuvat märgata ei tahtetud?

Wikileaks: Ilves kandideeris põlgusest Rüütli vastu

Hoopis põhjalikuma ettekujutuse sellest, miks Ilves tuli presidendiks hakata, leiame Postimehe veebilehelt, kus on ära toodud ülevaade Wikileaksi lekkinud diplomaatilistest salamatüübidest.

USA saatkonnast Washingtoni saadetud ettekandes presidendivalimiste kohta oli tsiteeritud Ilvese seisukohta, ja ta olevat juba kaks korda pidanud oma maa teenimise huvide loobuma mugavast elust – esimest korda siis, kui ta andis ära koha raadios Vaba Euroopa asumaks Eesti suursaadikuks Washingtonis; ning taas, kui nõustus hakkama välisministriks.

Ilves: "Ma pole huvitatud siduma end oma riigi nimel kolmandat korda vaesusega sarnaneva eluga, eriti töökoha eest, millel on nii napilt võimu kui Eesti presidendil."

Põhjuse kohta, miks ta ikkagi oli nõus presidendiks kandideerima, on samas dokumendis öeldud, et Ilvese põlgus Arnold Rüütli vastu oli

sedavõrd suur, et ta pidi kandideerima, kuna ei võinud kannatada väljavaadet "...veel viis aastat Rüütli ja tema kolhoosiesimehe mentaliteediga", seisab ettekandes.

Loomulikult on Ilves teinud kõik selleks, et Edgar Savisaar ja Keskerakond kunagi valitsusse ei saaks. Kutsudes avalik-õiguslikus televisioonis rahvast üles Savisaarele hääli mitte andma ja kuulutades, et valitsusliidu moodustamist ta Keskerakonna esimehele ei usalda, sekkus ta valimistesse ja mõjutas räägelt valimistulemusi.

Samas oli Savisaare kõrvalejätmine pikalt ette kavandatud samm, sest juba enne presidendiks saamist ütles Ilves (ära toodud Wikileaksi dokumentides), et presidendiks saades kasutab ta oma mõjuvõimu selliste poliitikutute ohjeldamiseks nagu Edgar Savisaar ja Villu Reiljan, keda ta selgelt põlgab. Ilves lubas Eesti suunata liberaalsema majanduse ning USA-meelsema välispoliitika poole.

Inimlikul taluvusel on piirid

Reformistidele on Ilves mugav president, aidates eliidile vajalikud seadused välja kuulutada. Isegi töölepinguseadus, mis peaks Ilvesele justkui sotsiaaldemokraadile olema kui härjale punane rätt, sai heakskiidu, rääkimata pensioniea tõstmisest, soolise võrdõiguslikkuse seadusega Tallinna valimiste mõjutamisest või reast põhiseadusega vastuolus olnud seadusparandustest. Küllap saaks presidendilt rohelise tule ka seadus, millega pannakse odavmüüki Eesti Energia koos põlevkivikae-vandustega – sest

Ilvese enda mahitusel on ta seda ju kord üritatud juba teha.

Kas Eesti riigipea asi ei olegi märgata, et meil on suur hulk töö- ja vaesunud inimesi, kes peavad piirduma minimaalse tarbimisega või et toimetulekutoetuste maht on riigis paari aastaga kahekordistunud?

Kas polegi presidendil asi, et inimesed lahkuvad Eestist massiliselt, et meil nälgivad kümned tuhanded lapsed ja et hinnatõus on meil Euroopa kiireim? Kas president ei muretsegi elektri- ja küttehinna tõusu pärast? Teab president üldse, et meil on Euroopa väikseim lastetoetus, et reaalpalk langeb juba 10. kvartalit järjest, et pensionid on külmutatud juba mitmendat aastat ja meeste oodatav eluiga on endiselt Euroopa väikseim? Kas president ei näe seoseid inimeste kannatuste ja poliitiliste otsuste vahel?

Kas ka opositsioonil tuleks kõik halb presidendil kombel maha vaika, et välja paistaks ainult kaunis klantspilt? Nii nagu kokkusurumisel vedru paiskab end lõputul kokkusurumisel sirgu, on ka inimtaluvusel piirid. Edukultusel on traagilised tagajärjed.

Marika Tuus-Laul küsib, kas ka opositsioonil tuleks kõik halb presidendil kombel maha vaika, et välja paistaks ainult kaunis klantspilt?

Peaminister

2. augusti 2011 Äripäev kirjutas, et alates 1. augustist on peaminister Andrus Ansipi nõukes on töötanud Eesti välissteenistuses alates 1993. aastast ja toob tema ühe ametina äärmiselt Palmaru üks toonane (20. mai 1997) kirjutis. Nagu näha, tol ajal tegeles uuriv ajakirja

AS Matkar süüdistab peakonsulit pettuses

Audi esindaja Eestis AS Matkar heidab Eesti Vabariigi endisele peakonsulile Peterburis Märt Volmerile ette topeltpettust.

RAIVO PALMARU

1995. aasta novembris saatis Eesti peakonsul Peterburis Märt Volmer Audi tehasele kirja palvega müüa konsulaar- osakonnale otse tehasest sõidu- auto Audi A6. Seejuures palus ta hinnaalandust. Muu hulgas seadis diplomaat tingimuseks, et auto antaks Tallinnas üle hiljemalt 28. või 29. veebruaril 1996.

Tehas edastas peakonsuli soovi Audi esindajale Eestis AS-ile Matkar. Et auto pidi minema Eesti Vabariigi konsulaadile, koos ülisoosapakkumise: 2,6-liitri A6 eest, mis oli varustatud kõigi lisadega, küsiti 335 000 krooni. Matkari müügisa- longis maksab samasuguse sõiduk peaaegu 100 000 krooni rohkem.

Topeltpettus

Kui 19. veebruaril 1996 müügilepingut sõlmima asuti, selgus ootamatult, et ostja ei ole konsulaarosakond, vaid Märt Volmer isiklikult. Moment oli vägagi piinlik. Ent auto oli juba tellitud ja Matkari juhatause esimees Jüri Kuusk otsustas selle siiski Volmerile müüa.

Kuusk pidi oma otsuse pärast peagi maa alla vajuma. Kui märtsi lõpus jõudis aruanne müüdüde kohta Audi tehasesse, pärisid sakslased telefonitsi, miks konsulaadile soodsalt müüdüde auto omanikuna on märgitud eraisik. Audi esindajal tuli vabandada, et sõiduki ostis isiklikuks kasutamiseks peakonsul ise. Võib aimata, mida arvati seepeale nii Eesti Vabariigist kui ka tema esindajatest.

Kuid see polnud veel kõik. Volmer väitis 19. veebruaril, et ta viib masina Peterburi. Uskudes, et tegu on eksporditehinguga, esitas Matkar arve ilma käibemaksuta.

Töendarvele märgiti ostjana Märt Volmer, kelle aadress on St. Peterburg, Bolšaja Monet- naja 14. Peakonsul maksis nõutud summa Matkari kassasse sularahas, ühtlasi vormistati ekspordideklaratsioon.

Jüri Kuuse sõnul saadab autofirma esindaja sellistel puhudel sõidukit kuni piirini, võtab ekspordideklaratsioonile piiri ületamist kinnitava pitseri ja toob paberi autofirmasse tagasi. Diplomaat aga kinnitas, et tuleb nädala või poolteise pärast niikuinii Tal-

TABAMATU DIPLOMAAT: Volmer (pildil) endale luksusmaksu. Märt Volmeri germa- valuelved, kliimaseade, pärl- aasta seisuga – KN). Töendar- kelle aadress on St. Peterbur- lugeda, et Volmer ületas Eest- päeval Venemaalt tagasi.

linnasse ja toob deklaratsiooni ise ära.

Jüri Kuusk: „Et tegemist oli lugupeetud inimesega, Eesti peakonsuliga, siis uskusime teda ja andsime deklaratsiooni Volmeri kätte.“

Peakonsul ületas piiri 29. veebruaril ja tõi oma Audi juba järgmisel päeval Eestisse tagasi. Alles hiljem selgus, miks ta soovis saada auto kätte 28. või 29. veebruaril – 1. märtsil 1996 lõppes Volmeri ametiaeg Peterburis.

Niisiis oli tegu topeltpettusega:

Savist saar

27. augusti suurokogus on Keskerakonna jaoks palju kaalul – kas me jätkame suure võimsa erakonnana või kaotame oma jõu ja selgepiirilise palge, astudes esimesse faasi Rahvaliidu lagunemise teel.

ANDRES MÄEVERE
Kirikuõpetaja Võrumaalt

Erakonnal on ees valik kahe esimehekandidaadi, Edgar Savisaare ja Jüri Ratase vahel. Mõlemad on tublid mehed, ja nii nagu kõik inimesed maailmas, kumbki oma tugevuste ja nõrkustega, oma vooruste ja puudustega. Pooldajaid jagub mõlemale. Küsimuseks jääb, kas on mõistlik praegu erakonna esimeest vahetada.

Savisaare „patud“

Milles süüdistatakse siis eelkõige meie praegust esimeest? Võiks välja tuua kolm n-õ surmapattu:

1. autokraatus
2. soov Eesti maha müüa Venemaale
3. rahaasjad ei ole läbipaistvad

Esimese kohta – erakonna esimees peabki olema mõjuvõime autoriteet, võimeline juh-

tima, ja kui vaja, siis ka inimesi vaos hoidma. Vastasel juhul öeldaks, et näed, pole teiest tuhkagi asja, sihuke väeti ja tossike. Tugeva autoriteedi ja isiksusena austame teda ja teda pelgab vastarind.

Loobugem russofoobiast

Teise väite kohta – meil oleks ammu aeg loobuda russofoobiast. Head suhted Venemaaga tooksid meile riigi ja rahvana kasu. See, et küsiti Venemaalt toetust vene õigeusu kiriku ehitamiseks, on loogiline ja mõistlik; kes siis veel peaks õigeusklikke Eestis aitama! Siia juurde poogitud poliitiline rahaküsimise skandaal erakonnale on pahatahtlik väljamõeldis ja poliitiline laim, mis valimiste ajal suurt kahju tekitas, leides kahjuks hulga uskujaid. Parooliks on, et kes laimab Savisaart ja Keskerakonda, selle kõige suuremadki valed tu-

leb kvalifitseerida tõena.

Rahaasjad selgeks

Kolmas väide on siis erakonna raha Savisaare taskus, millele keegi ligi ei pääse. Peaks ju nii juhatusel kui ka volikogul olema võimu kontrollida ja selgust tuua, kui midagi seal so- gasena näib. Kas on keegi püüdnud seda teha ja kes ja kuidas on teda takistanud?!

ANDRES MÄEVERE:

„Mina ei ole Jüri Ratase vastu, ma olen veendunud Edgar Savisaare jätkamise poolt.“

Räägitakse võimalustest, mis erakonna juhi vahetamise puhul koostööna Isamaaliidu ja Reformiga avaneksid. Siin peaks olema siiski kaine ja ette-

palkas riigipetturi

5 unikuks rahvusvaheliste suhete ja välispoliitika alal Märt Volmer. Äripäev tutvustab Märt Volmerit kui diplomaati, kes on ka peakonsulikoha Peterburis. Just selle töökohaga seondub toonase Sõnumilehe toonase ajakirjaniku Raivo Kallastele veel ka teiste juhtumitega, mitte ainult rahvaliidlaste või keskerakondlaste paljastamisega.

Peakonsulaarosaakonna nimel esinedes tellis peakonsul Märt Volmer (umbes selline nagu pildil) ja jättis maksmata käibemaksu. **Auto (umbes selline nagu pildil) ja jättis maksmata käibemaksu: 2,6-liitrine mootor, ABS pidurid, kesklukustus, efektiivne värv, infosüsteem. Hind: 335 000 krooni (1997).** Volmer on 2,6-liitrise Audi A6 ostjana märgitud Märt Volmer, kes elab Tallinnas, Bolšaja Monetnaja 14. Ekspordideklaratsioonilt võib näha, et auto osteti 29. veebruaril (1997) ja tõi sõiduki juba järgmisel

poole pöördunud. „Seepeale saatis nõrduinud Kuusk kirja rahandusministrile ja riigisekretärile. Mõlemad vastasid, et paha lugu küll, kuid sellega asi piirduski. Lõpuks andis Matkar asja kohutusse. „Asi ei ole rahas,“ ütles Kuusk Sõnumilehele. „Mulle ei mahu pähe, et peakonsulina Eestit esindanud inimene osutus suliks.“

„Mis rahasse puutub, siis oleme otsustanud annetada kohtu kaudu välja nõutavad 60 300 krooni invasportlastele. Minu teada on välisminister Toomas Hendrik Ilves invaspordi patroon,“ lisas Kuusk.

Tabamatu diplomaat

Autofirmat esindav vandeadvokaat Viktor Kaasik ütles Sõnumilehele, et tal ei ole õnnestunud Volmeriga kohtuda. „Me esitasime kohtule Volmeri sisekirjutusjärgse elukoha aadressi. Kus ta tegelikult viibib, ma ei tea, ja ei ole ka minu asi teda taga otsida,“ sõnas Kaasik.

Ilmselt osutus aadress fiktiivseks, sest 21. aprillil Volmer kohtuistungile ei ilmunud. Et endist peakonsulit leida, palus linnakohus Volmeri aadressi välisministeeriumilt. Kantsler Indrek Tarand aga vastas, et härra Volmer viibib lühipikaajalise komanderingus välismaal ja et ministeerium ei ole kohustatud oma töötajate koduseid aadresse kellelegi esitama. Sõnumilehel ei õnnestunud

Tarandilt pärida, mida tähendab lühipikaajaline komandering. Sekretäri sõnul on kantsler ohvitseride kordusõppustel. Nii jäi ka küsimata, mida arvab maksupettusest välisministeerium, kelle palgad tulevad maksudest.

Küll aga võin kinnitada, et Märt Volmer töötab välisministeeriumi poliitikaosakonna esimeses büroos. Paraku ei läinud meilgi korda temaga kohtuda.

Muu hulgas uurisin välja Volmeri koduse telefoninumbri. Numbril 654 2008 vastas automaatvastaja. „Ja nüüd küll ei vedanud,“ teatas aparat reipal häälel, „Märt Volmer ei saa praegu vastata. Aga ei ole hullu, kui on midagi mõistlikku öelda, jäta teade peale praäksu.“

Teade jäi jätmata, sest lootsin midagi mõistlikku kuulda. Nõnda siis on Märt Volmer kadunud ja esialgu saab vaid väita, et AS Matkar on esitanud hagi välisministeeriumi ametniku Märt Volmeri vastu. Kuid sellest nõudest võib välja kasvada kriminaalasi. Sest konsulaarosaakonna nimel hinnasoodustusi küsides ja käibemaksu maksmisest mööda hiilides võib endine peakonsul olla rikkunud kriminaalkoodeksi neid sätteid, milles on juttu ametiseisundi rikarvitamisest ja maksupettusest.

Sõnumileht, 20. mai 1997

hinnaalandus tehti konsulaarosaakonna ja mitte peakonsuli isiklikule autole, ning Volmer viis sõiduki vaid 24 tunniks üle piiri, et mitte maksta käibemaksu.

60 000 krooni invaspordile

Kuid peakonsulil ei vedanud. Tagasi pöördudes juhtus tal piiripunktis äpardus. Tolliametnik tundis päev varem piiri ületanud mehe ja sõiduki ära ning annulleeris deklaratsiooni.

Selle asemel, et toimunud Matkarile teatada ja ära maksta 60 300 krooni suurune käibemaks, pugus Volmer peitu. Nii jõudis teade ekspordideklaratsiooni tühistamisest autofirmasse alles tolliameti kaudu.

„Nägime kurja vaeva, et deklaratsioon Volmeri käest lõpuks tagasi saada,“ rääkis Kuusk. „Volmer kinnitas kuni mullu sügiseni, et maksab ära ka käibemaksu. Kuid siis teatas ta ühtäkki, et ei tea asjast midagi, sest keegi polevat tema

r või kuldrannake?!

vaatlik. Esiteks, kui palju lubadusi on siis nende poolt täidetud, kui palju on nemad oma partneritega arvestanud? Hiljutine näide on sotside sobimatus valitsusse, kui mõtted ikka päris lahku läksid. Teiseks, neoliberaalne majanduspoliitika ja riigi ühine sotsiaalne vastutus probleemide kandmises. Need kaks maailmavaadet ei ole omavahel ühildatavad. Neoliberalistide poolt on tekitatud karjuv ülekohus maksunduses – tegelikult peaksid ülikrikkad ka võrratult rohkem panustama ühiskonna heaks.

Präänikupüüdjad

Kerkib küsimus, kes siis eduka koostöö nimel parempoolsete erakondadega loobub oma põhimõtetest? Ilmselt ikkagi need, kes ihaleva pilguga oma suurt võimalust otsivad. Aga pakutud präänik võib olla väliselt väga kena, šokolaadi ja suhkru vööbaga ja puha, aga sellega liigselt maiustades ei määri mitte üksnes käsi, vaid ka au ja südametunnistust. Viimastel Riigikogu valimis-

Mäevere arvates on neoliberalistide poolt tekitatud karjuv ülekohus maksunduses – tegelikult peaksid ülikrikkad ka võrratult rohkem panustama ühiskonna heaks.

tel oli Edgar Savisaare toetus 23 000 häält, Jüri Ratase toetus 7620. Kas me tahame ignoreerida neid 23 000 inimest,

kes usaldavad Savisaart ja on volitanud teda oma huvide eest seisma? Kellele me teene osutame, st kes rõõmustab kõigest

väest ja kogu südamest, kui Savisaar peaks andma ameti üle Ratasele – eelkõige Reform ja Isamaaliit.

Keskerakonna oma poliitika

Parem oleks, kui rõõm meile endile jääks. Kui ka edaspidi oleks Keskerakonna poliitika ikka meileomase näoga – et kui meid vaadatakse, öeldakse segelt: Keskerakond hoolib õpilastest-õpetajatest, pensionäridest-noortest, töötajatest-töötutest. Just Keskerakond hoolib mitte ainult rikkastest (nagu praegused võimueraakonnad), vaid ka väiksema sissetuleku saajatest, hoolib eri rahvustest, hoolib Eesti lootusrikkast tulevikust.

Sellise selgepiirilise poliitika jätkumine peab olema tagatud. Seega mina ei ole Jüri Ratase vastu, kuid ma olen veendunud Edgar Savisaare jätkamise poolt.

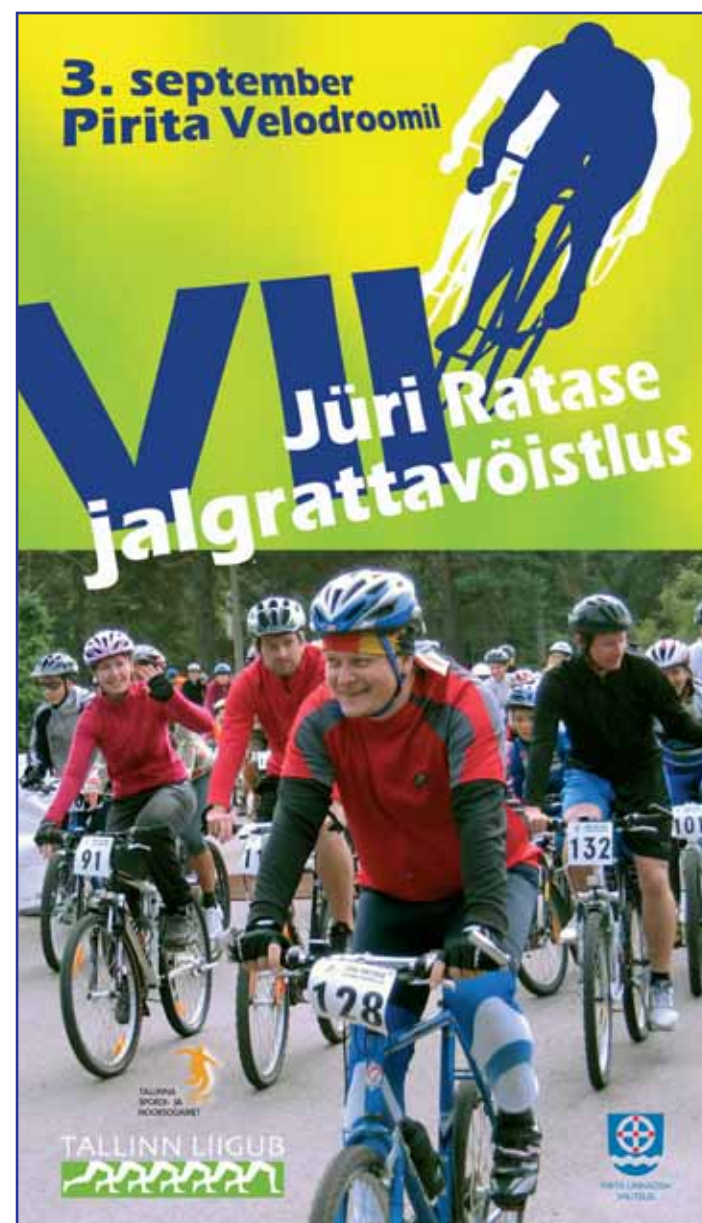
AMETLIK TEADAANNE

Riigikogu erakorraline istungjärg on 29. augustil kell 13

Riigikogu esimees Ene Ergma kutsus vastavalt Eesti Vabariigi põhiseadusele, Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele ning Vabariigi Presidendi valimise seadusele 62 Riigikogu liikme ettepanekul kokku Toompea lossi istungisaali Riigikogu erakorralise istungjärgu

Istungjärgu päevakorras on Vabariigi Presidendi valimine

Riigikogu pressitalitus

Eelregistreerimine Jüri Ratase jalgrattavõistlusele

Algas eelregistreerimine "Jüri Ratase VII jalgrattavõistlusele" 3. septembril. Lõbusale ja sportlikule kogupereüritusele saab eelregistreerida 31. augustini veebilehel www.ratas.ee/voistlus

Seitsmendat korda toimuv tasuta üritus algab Pirita Velodroomilt kell 11. Ene Ergma registreeruda. Võistlusel lähevad arvesse viis eri kategooriat: tillusõit (kuni 6-aastased, distants 450 m), lastesõit (7–12-aastased, 1 km), naised (10 km), mehed (10 km) ja perearvestus (ühe vanema ja lapse osalus).

Võitjatele auhinnad (naistele ja meestele)! Tillu- ja lastesõidus saavad kõik lõpetajad väikese meene ja medali. Perearvestuses loositakse välja Tallinki perereis Rootsi. Kõigi osalejate vahel loositakse välja kaks jalgratast. Nagu tavaks, on ka sel aastal kohal Lõvi Leo ja Nublu, kes ütlevad lastele õpetussõnu heast käitumisest ning politsei ja päästeameti tegevusest. Tutvumiseks on kohal ka tuletõrjeauto.

Tule kindlasti koos pere ja sõpradega, registreeru juba täna!

Jüri Ratas
Tel: 51 13 078

Geniaalne manipulatsioon: iseseisvuse taastajad on ümber nimetatud isamaareeturiteks!

Sotsiaalpsühholoogiline etüüd

Aastaid on parempoolsed poliitikud peavoolu meedia toel kasutanud rahvaga manipuleerimiseks sotsiaalpsühholoogias tuntud mõjutamis- ja veenmistehnikaid. Kuigi inimeste tunded lähevad siin vähe arvesse, on just rahva sügavatel tunnetel mängimine see strateegiline baas, millega rajatakse endale teed võimule ja seal püsitakse.

ANNE TUURAND
psühholoog

Oskuslik manipuleerimisvõtete kasutamine muudab rahva kergesti voolitavaks saviks valitsejate kätes.

Manipuleerimisvõtted

Rahvaga manipuleerimiseks on kõlvanud kõik võtted: otse- ja väljalüüsi, illusioonide loomine, oponentide pidev alavääristamine, tõekinnitus, kordamine, valesseoste loomine, inimeste hinge puudutavate sümbolsõnadega žongleerimine, ühiskonna lõhestamine kahte leeri jms. Sääraste võtete kasutamisel on nende tõeväärtus tähtsusetu, tähtis on ainult mulje, mida nad avaldavad.

Kuna inimestel on vaja millessegi uskuda, on ajast aega kõige enam oode lauldud usundlike või sotsiaalsete illusioonide loojatele. Ansipi väljahõigatud lubadus viia Eesti viieteistkümnenda aastaga viie Euroopa rikkama riigi hulka kuulubki sotsiaalsete illusioonide valdkonda. Mis sellest tabamatust inimest tänaseks on saanud, on paljude jaoks kibe, kuid hilineunud kogemus, kuna illusioonide loojad on oma saagi lisandunud valijahäälte näol juba kokku kogunud.

15-protsendilise majanduslanguse ajal rahvale kinnitatud aksioom, et meie majandusmudel on end igati õigustanud, kuulub samuti ulmejuttude, kui mitte otseste valede hulka, mis rajaneb nähtavasti eeldusele, et rahvas on kaotanud igasuguse reaalsustaju. Rahvas ootab pikisilmi paljukiidetud majandusmudeli tulemusi, ent kuuleb selle asemel elektrienergia kuni 20 protsendilise tõusust, millega kaasneb praktiliselt kõikide kaupade ja teenuste hindade tõus – olukorras, kus me juba praegu jagame hinnatõusude poolest Euroopas Rumeeniaga esikohta, palkade ja pensionide tasemelt aga omame peaaegu et viimast kohta.

Mõõdutundetu kiitmine ja oponenti alavääristamine

Samal ajal kiidetakse mõõdutundetu meie valitsuse suuri edusamme ja Eesti helget elu. Inimesed aga on millegipärast õnnelikud. Mõni aasta tagasi läbiviidud ülemaailmse õnnearvu uuringu järgi on eestlased maailma õnnetuimate rahvaste hulgas – õnnereitingult 147 riigi seas 131 kohal, Euroopas koguni viimasel kohal.

Manipulaatorite põhirelv on oponentide alavääristamine, mille abil püütakse tõestada nii iseendale kui teistele oma üleolekut rünnatavast. Savisaare järjekindel vihkamisest laetud kritiseerimine, alavääristamine ja mõnitamine on märk ründajate alaväärsuskompleksist isiksuse suhtes, kes neid nii mitmeski olulises omaduses märgatavalt ületab.

Selleks et poetada mingit uskumust rahva hinge, kasutatakse peaaegjalikult tõekinnitust ja kordamist. Tõeks kinnitatud väide peab olema lühike, lihtne ja lõõv ning seda tuleb korrata alati võimalikult samade sõnadega. Kordamise tagajärjel

Olgu kattevari milline tahes, eesmärk on sama, mis kehtib loomariigis – omavahel kisklev kari hävitab end ise. Inimühiskonda ülekantuna tähendab see rahva ühtsuse ja koosmeele hävitamist, selleks et teda oleks kergem valitseda.

jääb see niivõrd kindlalt meelde, et seda hakatakse pidama tõeks. Nagu on õelnud natsi-Saksamaa kurikuulus propagandaminister Goebbles: "Sadu kordi korratud vale muutub tõeks."

Just tõekinnituse ja kordamise abil ongi loodud Savisaarest Eesti mahamüüja ja rahva vaenlase kuvand, mis võetakse ilma igasuguse kriitikata omaks. Mõistuspärase motiivi puudumine ei näi seejuures kedagi häirivat.

Mõni on ajaloos alati hea (enese)müügimees

Kui lähtuda nn *Edgargate*'i puhkemise ajal rahvateener Ainar Ruussaare öeldust, et tänu meedia vihjetele olevat

rahvus juba kaksikümneaastat teadnud, et Savisaar tegeleb Eesti mahamüümisega Venemaale, tuleb välja, et meie väikeses maailmanurgas on sündinud ime – Eesti Vabariigi taasiseseisvumise päeval toimus iseseisvusliikumise liidri äkkümbesünd kilplaseks, kes veeretis suurte jõupingutustega palgi mäele ja hakkas siis seda otsemaid seal alla veeretama. Isegi kui seda riigi mahamüümiskatsete fiktsiooni uskuda, tuleks tunnistada, et Eesti suurima erakonna liidri, pealinna edukalt majandava meeri ja ligikaudu neljandiku rahva toetust omava isiku müügimehe debüüt on ebaõnnestunud. Kaksikümne aastat muudkui müüb ja aga ikka müüdud ei saa!

Pigem tuleks tippmüügimehe oreooliga pärjata nii mõnigi kõrgel positsioonil istuv või sinna pürgiv persoon, kes on igal ajalooajal müügi- ja vähemalt enesemüümises, edukas olnud.

Gräzin vs Keskerakond

Tõhus rahvaga manipuleerimise võte on valesseoste väljamõtlemine, mille puhul püütakse luua põhjuslikke seoseid asjade või ideede vahel, mis on omavahel seotud vaid näilise sarnasuse või järjestikuse sidemega.

Nii on ikka ja jälle meelevaldselt, ilma igasuguse tõendusmaterjalita seostatud Tallinna linnapea igat Venemaa-visiiti hämarate tehingute või peaaegu et riigireetmise katsetega. Uuemate väärsuste väljamõtlemise hiilgab reformist Igor Gräzin, kes oma artiklis "Kevad, sõbrad, gaas" (ÕL, 28.05.10) kirjutas, et gaasihind Eestis tõusis "ainult sellepärast, et nii oli otsustanud Keskerakonna jumalfirma – Gazprom", ning edasi nimetab Gazpromi juba Keskerakonna "ülemfirmaks".

Ühe riigi poliitilise erakonna kuulutamise teise riigi tööstus- ja energiavägede tütarfirmaks on muudugi täielik absurd, kuid see ei loe midagi. Peaasi on eesmärk – rahva teadvuses on loodud assotsiatsioon, et Keskerakond on mingil moel gaasihinna tõus kaassüüdlane.

Kisklev kari hävitab end ise

Ühiskonna lõhestamine vastandlike poolteks, nagu noored vs vanad, eestlased vs venelased, "meie" vs "nemad" kuulub samuti rahvaga manipuleerimise kuldvarasse. Olgu kattevari milline tahes, eesmärk on sama, mis kehtib loomariigis – omavahel kisklev kari hävitab end ise.

Inimühiskonda ülekantuna tähendab see rahva ühtsuse ja koosmeele hävitamist, selleks et teda oleks kergem valitseda. Kuigi kõiki nimetatud vastandusi on meie riigis usinalt kasu-

tatud, on tõenäoliselt kõige tulusamaks osutunud umbmäärane kaksikjaotus "meie" vs "nemad". Nii vastandab Gräzin oma artiklis "Savisaarikute ja teiste moraal" (ÕL, 01.06.11) kogu Eesti riigi, nn valged erakonnad ja "meied" "nendele". Pole küll selge, kelle vastu autori isamaaliku paatose teravik dieti suunatud on, kuid vaid talle endale arusaadava loogika alusel selgitab ta:

Isegi kui seda riigi mahamüümiskatsete fiktsiooni uskuda, tuleks tunnistada, et Eesti suurima erakonna liidri, pealinna edukalt majandava meeri ja ligikaudu neljandiku rahva toetust omava isiku müügimehe debüüt on ebaõnnestunud. Kaksikümne aastat muudkui müüb ja aga ikka müüdud ei saa!

"Nemad on nemad ja nii tuleb neisse ka suhtuda."

Iseäranis kerge on rahvast mõjutada inimeste hinge puudutavate sõnadega. Eestimaa kannatusrohket minevikku arvestades on eestlaste jaoks pühadeks sõnadeks "isamaa" ja "kodumaa", seevastu rahvastunust "venelane" või sõna "Venemaa" äratavad paljudel juhtudel inimestes eba-meeldivaid emotsioone, kibestumust ja viha. Inimlikult on see kõik mõistetav, kuid nende sümbolsõnade ärakasutamine poliitilistel eesmärkidel on võtnud Eestis lausa kuritahtlikud mõõtmed. Neid sõnu kasutatakse oma oponentide sildistamiseks venemeelseteks, isamaareeturiteks, mahamüüjateks jne. Neid sõnu on kasutatud ja kasutatakse jätkuvalt, selleks et panna inimesi vihkama mõnda inimest ja institutsiooni, eeskätt Keskerakonda ja tema poolehoidjaid. Sõnad võivad tõepoolest imet teha! Eesti iseseisvuse taas-

tamise võtmeisikud on ümber nimetatud isamaareeturiteks, on suudetud konstrueerida vastandus "eestimeelsete" ja "eestivastaste" jõudude vahel ning personifitseerida see enekõike Savisaare isikus.

Ajalugu kõneleb ise

Meedib või mitte, kuid ajalooline tõde on see, et Edgar Savisaar oli Eesti rahvusliku liikumise lipulaeva – Rahva-

se eestseisjast saanud, igale ausale analüüsivõimega inimesele arusaadavalt peavoolu meedia toel tehtud, rahva vaenlane number üks, Eesti vabaduse vastu sõdijaist aga suurimad rahvuslike huvide eestseisjad, eetiliste ja moraalsete ideaalide kandjad. Kõikide tõsiasjade peapeale pööramine on tõepoolest manipuleerimise meisterklass. RE esimoralisti I. Gräzini ülalpool nimetatud üdini demagoogilises üllitises on siiski ka üks õige tõdemus: "Meid õigustavad ja mõistavad hukka meie eneste teod."

Tänu massiivsele poliitpropagandale ja kõikvõimalike manipuleerimisvõtete kasutamisele elame mingisuguses skisofreenilises ühiskonnas, kus musta nimetatakse valgeks ja valget mustaks, valed võrgus sipleb rahvas aga ei suuda pahatihti enam üldse orienteeruda, kus on tõde, kus vale. Inimestele soovitaksin püüda tundma õppida oma valitsejate tõelist loomust ja tegevusmotiivi, et mitte langeda kõikvõimalike manipuleerimisvõtete ohvriks, nagu see praegu kahjuks suure osas juba juhtunud on.

TOIMETUSELT:

Mitmed lugejad on palunud tutvustada Kesknädala autorit Anne Tuurandit. Teeme seda hea meelega: ta on ametil psühholoog, lõpetanud omal ajal TPI (nüüd Tehnikaülikool) majandusteaduskonna ja Tartu ülikooli psühholoogia eriala cum laude.

Siti kui soojenevad ilmad, on rikas püükest, rukkilillel – rukkilillede silmad sügavalt vilja seest, meeltes kätina meid mõista püüvabeteid.

RUKKILILLE PÄEV

03.septembril algusega kell 12.00
Eesti kodu mälestuskompleksis Mõniste vallas Hüti külas

12.15 antakse start noorkotkaste ja kodutütarde maastikumängule
Orienteerumisele metsas järgneb oskuste kontroll, mida on ka pealtvaatajatel võimalik jälgida.
Võistkonnas on kaks liiget, registreerimiseks kirjutada
Eda e-mailile edatuvikene@hotmail.ee.

Kaitseliidu Võrumaa Maleva Antsla Üksikkompanii tutvustab
Kaitseliidu tegevust ja relvastust ning pakub sõdurisuppi.

Info MTÜ Murtud Rukkilille Ühing Enno Uiibo tel 53853941, rchi@hotmail.ee

Vabadus eluks, vabadus surmaks?

Laulva revolutsiooni ajal tõusid meie unistused ja soovid taevaste tähtede teedeni ... ja kui vähe on sellest alles jäänud. Aadetega arveid ei maksa ega autot ei osta, aga ellujäämise ja üldise heaolu taotlustest ei tohi loobuda. Kapitalismi taassünnil Eestis on palju ühisjooni reformatsiooni ajal toimunuga, nende omavaheline võrdlemine aitab tänast päeva paremini mõista.

KARL LUST

Ka siis, kui usk on ammu kadunud,

jääb Eesti luterlikuks maaks (vrdl J. Lahe, PM 27.07), sest protestandi usk on privaatne ega vaja kirikut vahendajaks. Erasmus Rotterdamist (1491-1531) märkas, et iga inimest valitseb kõigis tema avalikes ja isiklikes toimingutes rahajumal Pluuto, kelle heakskiitmisel toimub maailmas üldse kõik. Sealjuures oli ta veendunud, et inimesele jääb vabadus valida (*Diatribes* e Arutlus tahtevabadusest, 1524).

Saksa humanisti silmis olid inimesed mass (pleebs), isegi rämp (vulgus), kuid neid saavat hariduse ja kasvatuse, eeskätt tööga, palju parandada. Kõige väärtuslikumad jõuavad Jumala abiga eneseteostuse ülimate tippudeni (Kristliku sõjamehe relv, 1501). Martin Luther kirjutas Erasmuse Diatribesele vastuseks oma peateose „Orjastatud tahtest“ (1525), mille keskse väite järgi allub tahe kas kuradile või Jumalale ega ole ialgi vaba. Iga inimese hinges on miski, mis ikkab Jumalat hävitada ja seetõttu soovib n-õ vaba tahe üksnes pattu, kurja ja surma. Oma hinge päästmiseks ei saa keegi vähimatki teha, hea tuleb üksnes Jumala armust.

Lutheri vaimumaailm on ülimalt kaootiline ja ebalooiline, täis absurdseid paradokse, nagu seda on usk ja elu ise. Selles on aga ka väga sügav tarkus. Meile on valimistel 20 aastat müüdnud õhulasse, viimati osteti hääli egoistlike pislubadustega, kuigi Mart Laari reformidest peale on Eesti rahva põhiprobleem väljasuremises, sündimata on veerand miljonit last (vt PM 3.08). Järelikult on elu reeglid äärmiselt valesti valitud. Meie andestamatu võlg on liiga napp panustamine inimkapitali. See on ihnsuse võit elu üle.

Südametunnistuse

vabaduse andis meie kultuurile Luther, kelle arvates peab see vaba olema. Hoolitsus kaasnimemise eest on ristiusus (Mt. 25) ja islamis („Ma jäin haigeks.“) igaviku määraks. Eestlane on inimesena väga meeldiv, aga ühiskond on kõlbmatu. Kui sotsiaalsed garantiid on ebapiisavad, on konkurentsi tingimustes inimene inimesele hunt. Ausamatele ja nõrgematele eluõigust ei anta.

Meie andestamatu võlg on liiga napp panustamine inimkapitali. See on ihnsuse võit elu üle.

Ameerika seriaal „Kiirabihaigla“ näitab maailma kõige kallimat ja arenenud riikidest kõige halvemat arstiabisüsteemi. Inglise idülliline „Maakonnahaigla“ meenutab aga rohkem nõukogude aega, kui abivajaja sai kohe arsti juurde, sest iga inimese elul oli vää-

tus. Isegi Margaret Thatcher suurendas tervishoiukulusid. Kui koos suutsime Rahvarinde juhtimisel tõusta loomalikust kohastumisest maailma muutmiseni, siis individualistidena peame leppima elukalliduse rekordilise tõusu, elektrienergia peatse tiigrihüppe ja kümnete tuhandete laste nälgusega. Erandlikuna maailmas rahvas toetab seda poliitikat. President T. H. Ilves asetab aastapäevakõnes rõhu elu kvaliteedile, mõistmata oma parempoolses piiratuses, miks see võis enamusel olla nõukogude ajal isegi kõrgem. Siis oli elul tugev sotsiaalne mõde ehk sotsiaalne kapital.

J. Galbraighti elukvaliteedi mõiste asetab rõhu materiaalselt elult väärtustele, nagu sõltuksid need inimesest. Elukvaliteedi probleemi uurimine läänes tõi kohe esile ühiskonna kõige valulisemad ja võikamad küljed. Nõukogude ajal peeti tööd rohkem aus kui protestantide poolt, inimene oli oma elu peremees. Praegu on ta tihti õigusteta orja staatuses, kes oma tööelus peab varjama ja salgama nagu koonduslaagri vang.

Keskerakonda on kõigele vaatamata alati iseloomustanud elementaarne inimlikkus sõnas ja teos. Mõnel jätab KE midagi hinge kriipima, teisi ajab ta lihtsalt marru.

Rahvarinde äratatud südametunnistuse vaigistamiseks tuleb see tappa ja Edgar Savisaar selle kehastusena maa sisse tampida. Tuuli Koch oma raamatus suurmehest ei oska märgata juhuslikkuse ja pindmise taga tema võitlust rahva allesjäämise ja elamisväärsuse elu eest. Enamikule inimestest piisab pseudoväärtustest; noored unistavad „ilusast elust“. Paraku on parempoolsed liiga palju rahast kulutanud kaubatootmiseks, et kaunid unistused teoks saaksid.

Vanu aegu taastada

tahtsid kõik usupuhastajad. ERSP lubas, et „Eesti tuleb tagasi“. Isamaaliit mängis Eesti Vabariiki. Max Weber märkas

alles 400 aastat pärast Lutherit, et sündinud oli hoopis „kapitalismi vaim“, mis soodustas uue ühiskonna sündi. Tekkis uus inimene uue usu ja uue eetika. Loodus minetas pühaduse, mis andis hoogu loodusteaduste arengule ja keskonna röövmajandamisele. Protestantide kombest valida koguduse juhtfigureid sündis demokraatia. Piibli uurimine nõudis lugemisuskust ja arendas mõistust. Ka meil Eestis hakkas 20 aastat tagasi tekkima midagi täiesti uut, kuid mitte elujõulist. See Eesti ja eestlus, mida ka läbi kõige rängemate aegade hoiti kasvõi „igapäevaste praktikate“ (nagu Michel de Certeau neid mõistab) abil, on praeguseks hävinud pea täielikult. Alles on mõned kes-

tad. Tänu Rahvarindele puhkes eestlus veel enne oma lõppu kõige kaunimasse õide. Laari poolt liigselt „avatud ühiskonnas“ keset postmodernset Euroopat ei saanukski minna paljut teisiti. Me andsime rahale peaaegu täieliku võimu rahva üle, kuigi Rahvarinne ja Keskerakond on teinud Eesti ühiskonna kaitseks kõik, mis suutsid. Meie põhiüksuseks on fanaatiline monetarism, mis teeb rikkad vaeste arvel rikkamaks juba üksnes sotsiaalsfääri pisendamise arvel.

Pole selge, miks kaotajad selle mängu reeglid omaks võtsid. Mujal maailmas suudavad nad oma huve kaitsta. Monetarism võib hukutada kogu kapitalismi, olles turufundamentalism. Omapäi jäetud turud lakkavad toimimast, saame teada Nobeli majanduspreemia laureaadi Joseph E. Stiglitz raamatust „Vaba langemine“. Kontrollimatu turg sünnitas ka võlakriisi ja tuleviku arvel elamise; riigi ülesanne oluks inimesi tagasi hoida. Kommunism oli riigifundamentalism. Õige on turu ja valitsuse rolli tasakaal (Stiglitz), milles sotsiaaldemokraadiid ja KE pole kunagi kahelnud.

Juba Aristoteles sai aru, et maailmaruum on lõplik, ahnus lõputu. See võidab mõistuse, mida Luther sõimas „saatana hooraks“. Silmakirjalikud oponendid nimetavad KE ausust ja realismi küüniliseks. Maailm oli varisere täis juba Erasmuse ajal.

Usupuhastusele tagas kindla edu reformatsioon

kui kiriku maade ja varade, sh väärismetallide röövimine. Laulva revolutsiooni järel algas riigi ja rahva varade, sh Venemaal värviliste metallide armutu riisumine ja ärastamine. Kirikule oli Eesti alal enne reformatsiooni kuulunud kogu maast kolmandik, kloostriid olid nagu kolhoosid, mis andsid tööd, leiba, arstiabi jne, sageli ka tasuta kultuuri ja vaimuharidust. Samuti toetasid nad hädalisi. See muudab keskaja mentaliteedi tänapäeva inimesele romantiliseks.

Reformaatorid aga andsid kiriku omandi valitsejatele ja suurnikele, kes tootmise tõhustamiseks ajasid talupojad nende maadelt ära ja ärastasid ühismaad (kogukonnamaad). Kodutuid töötuid peksti piitsaga, kõrvetati tulise rauga või poodi üles. Neist enamik suri nälga, väike osa leidis rakenduse manufaktuurides, kus palgast piisas vaid nälgimiseks. Siis tekkis südametunnistuse kalestamiseks arusaam, et igaüks on oma õnne sepp ja vastutab individuaalselt oma elu eest. Reformaatorid allutasid kiriku poliitiliselt riigile ja nõudsid üksikisikult eetilisi-religioosset käitumist koos range allumisega ülemustele ja võimudele.

Kirikul kadus võimalus rahva kaitsmiseks ja ta muutus parempoolses; Eestis „häraskirikuks“, nagu Ado Grenzstein väljendus. Rahvas sai hakata muutma oma elu elamisväärsuseks läbi ametiühingute ja sotsiaalsete liikumiste. Meie majandusgurude arutlustes puudub inimese oma vajadustega või nähakse neis suisa takistust. Kas selline ühiskond on jätkusuutlik? Igaüks elab oma elu, lapsed ei austa oma vanemaid, pered ei püsi koos, naabreid ei märgata ja kodumaa on seal, kus on hea.

On oluline teha

selget vahet Rahvarindel eesotsas Savisaarega, kes tõi Eestile iseseisvuse ja vabaduse, ning enamlastel-kelamlastel, kes tõi äärmusliku ja ebanimiliku kapitalismi. Jäiga monetarismi järgi elades pole keegi senikaua vastu pidanud ja selle rakendamine toob nii moraalset kui materiaalse kraahi. Viga on põhimõtteline, tee väär.

Mõlemal KE uueks juhiks pürgijal, Savisaarel ja Jüri Ratasel, on hinge peal rahva püsima jäämine. Meil viidi neoliberalism ellu väga puhtal kujul, mis

Rahvarinde äratatud südametunnistuse vaigistamiseks tuleb see tappa ja Edgar Savisaar selle kehastusena maa sisse tampida.

on seetõttu teadusele tohutu väärtusega. Eestil jääb veel üle loobuda *show off* ist (enda näitamine tegelikult paremana) ja oma eksimusi maailma hirmu- ja hoiatuseks eksponeerima asuda. Oma üleelatud kannatusi ja katastroofe oleme ikka osanud kalliks pidada ja lakkamatult meenutada (Wimberg, EPL 18.07). Võidumoniument on väga hauatähise moodi.

Lugeja kirjutab

10. augustil ilmus Kesk-nädalas Tõnis Siimu ülevaade „Sinimäed – suvi 1944“. Sellele kirjutati palju väga tõsiselt ja mõtlemapanevaid kommentaare. Avaldame siinkohal ühe neist.

ambuja
2011-08-10 09:36:32

Väga asjalik ja analüüsiv artikkel. Sinimägede kaitsehingud olid kasulikud vaid sakslastele. Eesti oli kuulutatud saksa Ida-alaks. Väga kohmakas on selline väide, et võideldi selle nimel, et eestlased saaks põgeneda läände.

Kerkib kohe küsimus: siis Sinimägedes võitlejad olid veendunud, et nad nagunii kaotavad. Millega siis jutt, et hoida rinet ja niimoodi taastada Eestile iseseisvus. Kuid võim oli Eestis ju sakslaste käes ja milleks nad pidid oma Ida-ala ära andma, kui selle eest võitlesid. Lõpuks peab tunnustama, et eesti poisid võitlesid saksa mundris ja saksa relvadega liitlasvägede vastu. Kas nad siis seda ei teadnud ja seetõttu ei saanud nad lootatu inglase abile, kes olid Stalini liitlased. Ainus põhjendus oli, et neil oli viha venelaste vastu ja seepärast oleksid nad olnud nõus jääma saksa alamateks. Kuid kui eesti rahvas oleks suures osas jõudnud ära põgeneda, oleks Eesti asustatud kolonistidega ning siis oleks Eesti riik jäädavalt kadunud. Seepärast peavad need väliseestlased olema tänulikud kodueestlastele, kes jäid okupatsiooni alla ja elasid selle üle ning taastasid Eesti Vabariigi.

Paraku osutusid väliseestlased tänamatuteks ja rahaahneteks šaakaliteks, kes nägid, et nüüd on neil võimalus esivanemate mahajäetud vara kätte saada ja asusid kodueestlasi oma sugulaste majadest välja kihutama. Kodueestlased pidid taluma okupatsiooni ja vapralt vabaduse kätte võitlema, kuid tänuks kihutati nad oma kodudest välja. Kas see oli siis vabadusvõitlus kodueestlastele – võidelda selle eest, et sind kodust hiljem välja visatakse? Sinimägedes võideldi selle nimel, et sakslaste orjaks saada. Väga kurb on see eestlaste elu.

„Vabaduse teel 1990 – 1991“

24. augustist 29. oktoobrini

on avatud Sõjaamuuseumis ülevaatenäitus „Vabaduse teel 1990 – 1991“

Näitus on pühendatud taasiseseisvumise sündmustele. Kajastuvad Eesti Kodukaitse loomine ja Eesti Piirivalve taasloomine, 1991. aasta jaanuarikriis ja riigi ning Toompea kindlustamine.

Esmakordselt on näha osa 1991. aastal Eesti Vabariigi valitsuse salajase sidekeskuse poolt kasutatud raadiosidevahenditest. Kõlavad helikatked Pihkva dessantdiviisi omavahelisest raadiosidest ja selle Eesti-poolsest segamisest 21. augustil 1991. aastal, kui Nõukogude väed asusid hõivama Tallinna teletorni.

Tegemist on kahe mehe, Kodukaitse loomise ja piirivalve taasloomise juures seisnud kolonel Henn Karitsa ning tollase Kodukaitse Piirivalve Sideteenistuse ülema Aadu Jõgiaasa tagasivaatega 20 aasta tagusele ajale.

Näitusel esitletud fotod on pärit Eesti Filmiarhiivi, Piirivalveameti ning ERR-i fotoarhiivi kogudest. Eksponeeritud on ka erakogudesse kuuluvaid dokumente ja fotosid.

Lisainfo: tel 62 17 418 või e-post: kristina.madisson@esm.ee

Endel Uiga USA-st: Mis juhtus vanal Eesti ajal ja mis juhtub praeg

Eestit külastas ameerikaestlane Endel Uiga (93), erakordselt ärksa ellusuhtumisega härrasmees, kes on varemgi Eesti meedias sõna võtnud (Delfis, Postimehes, Eesti Päevalehes), kuid teda on neis kõvasti kärbitud, kurdab ta. Seekord soostus ta vabaduse taastamise 20. aastapäeva paiku mõtteid avaldama ja möödunud paarile aastakümnele „teiselt poolt lomp” tagasi vaatama Kesknädalas. Ta hoiab end kodumaa arengutega kursis, olles käinud taasiseisvumise ajal siin kümnekond korda ning lugedes kodus USA-s pea igal õhtul netist eesti ajalehti. Kuigi ta uurib ja analüüsib lähiajalugu, ütleb ta, et tema jutt on sisuliselt „Savisaare oponentide kriitika”.

URMI REINDE

„Olen vaadelnud riigi sündi algusest peale võrdlemisi kriitiliselt,” alustab Uiga oma mõtisklusi. „Paljud küsimused on siamaani vastuseta. Näiteks – miks hävitati põllumajandus? Samuti on mul hinges Eesti Kongressi tekkimine – miks seda oli vaja? Selle aktsioon oli võrdlemisi küsitav.

Olen oma elu jooksul näinud kaks korda Eesti vabariigi sündi – sündisin 1918. aastal. Nägin ise ja mäletan väga hästi ka eelmise vabariigi kadu.

Seepärast teevad mulle muret mõned praegused arengud. Võrdlen siinset pilti Ameerika demokraatiaga. Seal on muidugi pikk kogemus, kus on demokraatia üles ehitatud kompromissile. Siin kompromissile minnek täielikult puudub – kõik on üles ehitatud ainult võimule.”

Hr Uiga teeb küll ühe möönduse, väites, et kahjuks viimane aktsioon USA-s, riigivõla pikendamine, näitab samuti olukorda, kus kompromissi ei loodud ja otsused tehti ainult oma ideoloogia vaatevinklist.

Kas Eesti oli kommunistlik riik või oli ta kommunistliku riigi okupatsiooni all?

Tagasi tulles Eesti asjade juurde, ütleb ta, et on olnud pikka aega äärmiselt häiritud ameerikaseestlaste juhtkonna seisukohast okupatsioonija suhtes. Nimelt suhtusid väliseesti juhtivad ringkonnad Eestisse kui kommunistlikusse maasse, kellega ei võinud läbi käia.

„Tegelikult Eesti ei olnud kommunistlik maa, me olime kommunistliku maa poolt okupeeritud,” täpsustab hr Uiga oma mõtet. „Meid ei lubatud kodumaale minna. Kui keegi Venemaale viisa võttis, nimetati neid roosadeks ja teiste hullemate sõnadega.

Teine näide oli 1980ndatel, kui liikumine juba vabamaks läks. Eestist käis poistekoor meil USA-s esinemas. Mina lehvitasin Eesti lippu, laulsime Eesti hümnit ja mul olid pisarad silmas, aga meie „Vaba Eesti Sõna” kirjutas, et nüüd on Eesti noored ka kommunismipropaganda teele viidud.”

Uiga räägib, et teda väga huvitab, miks väliseestlaste juhid võtsid nii jäiga seisukoha – see on võõras ja imelik. „Muidugi, paljud meie juhid töötasid koos CIA-ga – ja CIA töötas kommunismi vastu. Eks sealt tuli mõte, et Eesti on ka kommunistlik maa. Võideldes kommunistliku vastu võitlesid nad siis koos ka Eesti vastu.

Omalt poolt tahan vabandada, et meie väliseestlaste juhtkond suhtus kodueestlastesse kui kommunistide agentidesse – me ei oleks pidanud neid nii nimetama.”

Uiga sõnul on Ameerika ühiskond kodumaa suhtes külmaks jäänud. „See on väga provintssuhtumus.”

Rahvarinne oli kohalik vabastaja, Eesti Kongressi töid siia USA eestlased

Teine nähtus, mis hr Uigale rahu ei anna, on Eesti Kongress. Vabadusliikumine oli tema

jaoks vaid Rahvarinne, kohapeal sündinud organisatsioon kohapealsete inimestega.

„Eesti Kongressi püüti teha Eestis, Lätis, Leedus. Igal pool see läbi ei läinud, aga Eestis läks. Ameerika pakkus Eesti Kongressile suurt toetust, raha ja igasugust organisatsioonilist abi. Seepeale meenus Pätsi ütetus, et andke raha, ma teen telefonipostist ka presidendil! Raha tuli kongressile palju.

Rahvarinne töötas vabastamise eest, aga kongress – nemad olid Balti keti vastu, 3. märtsi 1991 iseseisvureferendumi vastu, Eesti lipu heiskamise vastu. Nadesindasid nn järjepidevust, olles terve Savisaare-Rüütli liini vastu.

See järjepidevus on minu jaoks väga küsitav institutsioon, sest me olime ju poolsada aastat Nõukogude osariik!

Tuleb ka selgitada, miks juhtus nii, et kui Ameerika Kongress kutsus Kanadast endale nõu andma eestlaste rahvusgrupi juhi, et temalt küsida Eesti kohta, siis see suur Eesti eest seisja soovitas Eestile mitte anda iseseisvust! Ta tegi seda, et Ameerika Kongress meie vabadust ei toetaks – sest meil oleks siis kommunistlik valitsus siin.”

Riigipiir

Üks asi, mis Endel Uiga meelest on veel tänapäevani lahendamata, on riigipiir.

„Põhiseaduses on riigipiir Tartu rahuga määratud, mis pole õige, sest riigipiir määratakse rahvusvahelises õiguses kahe riigi vahelise lepinguga,” selgitab ta. „Venelased ei tunnista ju meie põhiseadust, miks nad peaksid tunnistama meie poolt määratud riigipiiri? Väga ebaloomulik seisukoht meie poolt.”

Tootmine ja põllumajandus

Hr Uigat häirib tõsiselt see, mis juhtus meie põllumajandusega. Maaharimine oli tema hinnangul kõrgel järjel, seakasvatus, piimatoodang, kalatööstus – Uiga mäletab isegi Kirovi kalurikolhoosi, mis olnud „riik riigis”.

ENDEL UIGA:

„Mina ei ole ajaloolane, aga mind huvitab, kus need otsused tehti? Kes nende otsuste taga oli? Minu arust ei olnud need kõige paremad otsused Eestile. Majanduslikult iseseisvast riigist sai banaanivabariik, kes töötab praegu väliskapitalile.” Edgar Savisaar aga esindab Uiga sõnul kohalikes huvides aetavat poliitikat, ja seega tema pea mahavõtmine ei tule mitte Eesti seest, vaid selle taga on välisvõimud.

Foto: Urmi Reinde

„Kui võim tuli meie kätte, siis ma ei saa aru sellest, et kuidagi Laaril tekkis idee kasutada Friedmani. Kust ta selle sai? Ta oli ju ainult kooli lõpetanud ajaloolane. Jah, ta käis tihti Ameerikas – ja äkki sai temast ülivaba majanduse teooria idee kandja! Kogu meie tööstus anti väliskapitalile ära, turism, hotellindus, kõik. Omast kohast oli see hea – kapitali tuli riiki sisse. Aga kasum läheb nüüd ka välja.”

Uiga mäletab aega, kui praegune president Ilves juhtis seda võitlust, et ka elektrivõrk läheks ameeriklaste kätte.

„Õnneks elekter päästeti ära, see oli suur võitlus.”

Ja põllumajandus! Endel Uiga arutleb, et meie rahvas on sadu aastaid ehitanud ennast üles just põlluharimisega.

„On olnud suur *crash* (krahh – ingl. k) see Milton Friedmani tagajärg Eestile! Tema idee on

kokku langenud! Üks kolmandik maainimesi kaotas töö, maa, kodud ja oli sunnitud maalt lahkuma.

Kui taheti maa tagasi anda endistele omanikele, siis oleks võinud ju tingimused seada, et maa peab produktiivseks jääma! Seda ei saanud otsustada ükski valitsus – Riigikogu oleks pidanud seda seadustega tegema.”

Mis oleks juhtunud, kui Savisaar oleks jäänud võimule?

Uiga jätkab arutlusega, mis juhtunuks, kui Savisaare liin oleks edasi läinud.

„Põllumajandus oleks meil Soome-taoline. Savisaarpüüab ju ajada Põhjamaade-poliitikat. Vahekord Venemaaga oleks parem – Jeltsiniga sai ta hästi läbi. Piir Venemaaga oleks korras.

Veel kord, oleksime nagu Soo-

me on – iseseisev nii majanduslikult kui ka poliitiliselt. Ameeriklastele Soome ei sobinud, sest soomlased on kiusakad poisid, liiga iseseisvad.”

Uiga ütleb, et kõik need arengud on teda pikka aega huvitanud ja ta on neid hoolega jälginud. Eriti kurb on ta siiski põllumajanduse hävitamise pärast, sest tema arvates on maarahva kodutuks tegemine üks suur mõtlematu samm.

Keskklasse puudub

Uiga meenutab, et vana Eesti ajal oli hoopis teine olukord. Eksisteeris stabiilne keskklasse, inimestel olid kodud, kasvasid lapsed. Nende kõrval oli vähe vaeseid, aga ka vähe rikkaid.

„Praegu on keskklasse kadunud täielikult ära, suurem osa on vaeseid, mõned rikkad. Mina ei ole ajaloolane, aga

Priit Toobal: Keskerakond jääb tasakaalust

Euroopa Parlamendi saadiku Siiri Oviiri nõunik Henri Kaselo arvas 9. augustil uudisteportaalil Delfi avaldatud artiklis seda, et Keskerakonnast lahkuvad eestlased ning erakonna valijaskond muutub veelgi enam venekeelsete kasuks.

Kaselo küsis arvamust, kas Eestile on vaja suurt venekeelset parlamendierakonda, mille nimeks on „Keskerakond”? „Senist kurssi hoides jõuame erakonnani, millesse kuulutakse peamiselt rahvustunnuse alusel. Senini on integratsioon Keskerakonnas toimunud, kuid niimoodi jätkates ei ole meil enam erakonna-

kaaslasti, kes võiksid n-ö „keelekümblust” — heas mõttes korraldada,” kirjutas Kaselo.

Oma 10. augustil esitatud vastulauses Kaselo artiklile märkis Keskerakonna peasekretär Priit Toobal oma blogis seda, et Euroopa Parlamendi saadiku nõunikuna peaks Kaselo olema

vägagi kursis Euroopas aetava päevapoliitikaga ning seega ei saa talle olla võõras ka mõiste „multikulti”.

„Võib olla just sellest oligi ajendatud mainitud kirjatükk, mis jõuliselt väitis, et Keskerakond venestub ning seda protsessi on võimalik peatada vaid erakonna esimeest välja vahetades,” arvas Toobal. Tema sõnul nii Angela Merkel, Nicolas Sarkozy kui ka David Cameron on hakanud üha rohkem oma esinemistes rääkima multikulti läbikukkumise ning paratamatust lõpust.

Toobal

„Paistab, et suur osa Euroopa Liidu juhtivriikidest tunneb, et salliva suhtumise juurutamine ühiskonnas ja kõik senini oluliseks peetud väärtused on pöördunud nende endi vastu. Kõik euroopalik heaolu ja tolerantsuse väärtused on nüüd relvad vaenlaste käes. Aga mis vaenlaste?” küsis Toobal.

Tema sõnul Euroopa vaenlane on ainult Euroopa ise koos oma väheneva sündivuse ja vananeva rahvastikuga. Selle mõistmine ning probleemide multikulti kaela lükkamine ei tee aga midagi paremaks.

Ja Eesti sai vabaks!

Algus esilehel

U mind huvitab, kus need otsused tehti, kes nende otsuste taga oli – minu arust ei olnud need kõige paremad otsused Eestile. Majanduslikult iseseisvast riigist sai banaanivabariik, kes töötab praegu väliskapitalile.”

Geopoliitiline asend

Uiga on kindel, et USA-l polnud huvi, et Eestist saaks teine Soome, kes on liiga põikpäine. „Meie geopoliitiline asend on küll ohtlik, sest oleme Vene naabrid, aga samal ajal annaks see meile võimaluse võita majanduslikult. Kuid oleme viimase võimaluse ära pühkinud.” Edgar Savisaar esindab kohalikes huvides aetavat poliitikat, ja seega tema pea mahavõtmine ei tule mitte Eesti seest, vaid selle taga on välisvõimud, on Uiga veendunud.

Eesti rahvale au ja kiitus

Uiga ütleb lõpetuseks, et iga kord, kui ta Eestis käib, näeb ta, kui võimsalt elu meil edasi on läinud. Eriti vaimustavad teda linnaarhitektuuri saavutused, s.o arhitektide hea töö: „Ilusad ehitused, värvi-rikkad materjalid, huvitavad konstruktsioonid.” Samuti paneb ta tähele, et teed on Eestimaal heas korras ja hästi toimib telefonivõrk. „Au ja kiitus! See on ju kõik eesti rahva poolt loodud!”

TEADMISEKS!

Endel Uiga õppis sõja eel Tallinna Tehnikaülikoolis elektrotehnikat. Mobiliseeriti kõigepealt Puna-armeesse, kust läks oma sõnul põranda alla. Siis mobiliseeriti Saksa armeele, kus võitles Kura-maale välja sõja lõpuni. USA-s on terve elu teinud puhttehnilisi töid, olnud professor ülikooli juures, õpetanud optoelektronikat („digitaaltehnika ja optika abielu”), kirjutanud raamatuid ja tegelenud fotograafiaga. Kõike seda oleks ta tahtnud teha kodumaa heaks...

Võimu võttis enda kätte Erakorralise Seisukorra Komitee, kes kuulutas välja eriolukorra. Kell 10.20 edastas Eesti Raadio Eesti Vabariigi Erakorralise Kaitsenõukogu hommikuse pöördumise. Arnold Rüütli, Ülo Nugise ja Jaak Leimanni allkirjastatud dokumendis kutsuti kõiki üles rahulikkusele ja meelegindlusele. Nende sõnum oli järgmine:

„Võimuorganid ja valitsus jätkavad Eesti iseseisvuse rahumeelset taastamist.“ Sama kinnitas igaesmaspäevasel Stockholmis iseseisvusmiitingul Edgar Savisaar.

Lätist ning Leedust saabunud teadete kohaselt oli aktiviseerunud OMON, hõivates mitu sidentingulist riigiasutust. Kella 20 ajal tuli Luhamaa kontrollpunktist teade, et piiri on ületanud umbes sajast lahingumasinast koosnev Pihkva dessantüksuse kolonn.

Õhtul asus Kodukaitse ohustatud objektide kaitsele, kuhu olid hakanud juba kogunema tallinlased ja kaugemalt saabunud inimesed. Raadio- ja Telemaja ümbrus blokeeriti raskeveokitega. Selleks ajaks oli täiendatud ka Toompea lossi esiseid kindlustusi ning pääs Toompeale suleti graniitrahnuudega.

20. augusti õösel ei katkestanud Eesti raadio hetkekski saateid, edastades poliitike esinemisi ja informatsiooni tankikolonnide liikumisest. Tankid jõudsid Tallinna kella 13 paiku. Kell 16 toimus Vabaduse väljakul Rahvarinde korraldatud rahvarohke miting, kus esinesid nõudsid Eesti iseseisvuse taastamist.

Jõuti ajaloolisele kokkuleppele

Eesti Vabariigi Ülemnõukogu õhtusel istungil, vaatamata Eesti Komitee ja Rahvarinde saadikute erimeelsustele paljudes küsimustes, jõuti lõpuks kokkuleppele ja kell 23.00 pani Ülo Nugise hääletamisele otsuse „Eesti riiklikust iseseisvusest”, mille vastuvõtmise poolt hääletas kell 23.03

ÄREVATE PÄEVADE TUNNISTAJA: Üks nimetu graniitrahnu jäeti Toompeale alles, mälestuseks barrikaadidest ja võitlustest 19.-20. augustil 1991.

kohal olnud 70-st saadikust 69. Sündmust kandsid üle ETV ja Eesti Raadio. Raadiomaja koridoridesse ja tänavale paigutatud valjuhääldite kaudu said sündmusi jälgida nii raadiomaja sees kui tänaval viibivad Raadio- ja Telemaja kaitsjad. Rahvas juubeldas, kui kolksatas haamer ja kõlasid Ülo Nugise sõnad: „Otsus on vastu võetud!” Sellega ei olnud siiski kõik veel lõppenud. Kella nelja paiku tuli teade, et tankid on hakanud liikuma ning kell 4.21 teatati, et tankid on teletorni juures ning dessantväelased on tunginud teletorni. Varsti kadus telepilt.

Järgnes teadmatust ja ärev ootus, kuni tuli teade, et peaminister Edgar Savisaar on teletornis, veidi hiljem, et tankid lahkuvad teletorni juurest. Hilisõhtul värises raadiomaja

juures taas asfalt, dessantväelaste kolonn lahkus Tallinnast – lahkus nüüd juba iseseisva riigi territooriumilt. Barrikaadid ning tõkkes koristati. Toompea nõlvale jäi üksik nimetu graniitrahnu mälestuseks nendele, kes trotsides repressiooniohtu ning riskides eluga, astusid välja Eesti riikliku iseseisvuse eest. Nende päevade meenu-

juures taas asfalt, dessantväelaste kolonn lahkus Tallinnast – lahkus nüüd juba iseseisva riigi territooriumilt.

TALLINNA TV

29. AUGUST – 4. SEPTEMBER

ESMASPÄEV, 29.08

18:55 KAVA
19:00 TeTeVeke: multifilm
19:30 Aleksei Turovski lood, 13. osa*
20:00 Pealinnapilt. Kooli eri
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
21:00 Dokumentaalfilm. Kes meil metsas elavad? Ühe nümfoomaani päevik (Diario de una ninfomana, Hispaania, 2008)
23:20 KAVA
23:25 Pealinnapilt. Kooli eri*
23:55 TÄNA*
00:25 Dokumentaalfilm. Kes meil metsas elavad? Ühe nümfoomaani päevik*
01:05 Ühe nümfoomaani päevik*
02:45 InfoTV

TEISIPÄEV, 30.08

18:55 KAVA
19:00 TeTeVeke: multifilm
19:30 Spordisõbrad
20:10 Luubi all*
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
21:00 KodanikuTV. Südamele ära*
21:30 Vaba mõtte klubi
22:30 Dokumentaalfilm. Rahvusstaadioni lugu
23:10 KAVA
23:15 Spordisõbrad*
23:55 Luubi all*
00:15 TÄNA*
00:45 KodanikuTV. Südamele ära*
01:15 Vaba mõtte klubi*
02:15 Dokumentaalfilm. Rahvusstaadioni lugu*
02:55 InfoTV

KOLMAPÄEV, 31.08

12:00 OTSE: LV pressikonverents
18:55 KAVA
19:00 TeTeVeke: multifilm
19:30 LV pressikonverents*
20:00 Kultuurimeeter
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
21:00 Garaažist välja*
21:30 Estica. Tallinna Mustpeade maja Alibi ja valed (Lies and Alibi, Holland, USA, 2006)
23:30 KAVA
23:35 LV pressikonverents*
00:05 Kultuurimeeter*
00:35 TÄNA*
01:05 Estica. Tallinna Mustpeade maja*
01:35 Alibi ja valed*
03:05 InfoTV

NELJAPÄEV, 01.09

18:55 KAVA
19:00 TeTeVeke: multifilm
19:30 REC
20:00 KodanikuTV. Südamele ära*
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
21:00 Dokumentaalfilm. Üle rahutu vee
21:30 Baader Meinhoff Complex (Baader Meinhof Complex, Saksamaa, Prantsusmaa, Tšehhi, 2008)
23:55 KAVA
00:00 REC*
00:30 KodanikuTV. Südamele ära*
01:00 TÄNA*
01:30 Dokumentaalfilm. Üle rahutu vee*
02:00 Baader Meinhoff Complex*
04:25 InfoTV

REEDE, 02.09

18:55 KAVA
19:00 TeTeVeke: multifilm
19:20 Kuum ja terav*
20:00 Kultuuritehas
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
21:00 Uue Ajastu Festival 2011 Põlvas 1. osa
21:30 Meistrite linn 6, saade*
21:50 Mull (Bubble, USA, 2005)
23:05 KAVA
23:10 Kuum ja terav*
23:50 Kultuuritehas*
00:20 TÄNA*
00:50 Uue Ajastu Festival 2011 Põlvas 1. osa*
01:20 Meistrite linn 6, saade*
01:40 Mull (Bubble, USA, 2005)*
02:55 InfoTV

LAUPÄEV, 03.09

09:25 KAVA
09:30 TeTeVeke: multifilm
10:00 Koos parima sõbraga Dokumentaalfilm. Ühekäelise Lenini saladus
11:15 Kultuurimeeter*
11:45 Estica. Tallinna Mustpeade maja*
12:15 Jane Austeni tõrjutud tunded
14:15 InfoTV
17:55 KAVA
18:00 TeTeVeke: multifilm
19:00 Sergei Dovlatovi Eesti Dokumentaal: Te saate mu üle uhkust tunda. Dovlatov*
20:00 Uue Ajastu Festival 2011 Põlvas 2. osa
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 Kultuuritehas*
21:20 Jane Austeni tõrjutud tunded*
23:20 KAVA
23:25 Sergei Dovlatovi Eesti*
23:45 Dokumentaal: Te saate mu üle uhkust tunda. Dovlatov*
00:25 Uue Ajastu Festival 2011 Põlvas 2. osa*
00:55 TÄNA*
01:15 Jane Austeni tõrjutud tunded*
03:15 InfoTV

PÜHAPÄEV, 04.09

09:25 KAVA
09:30 TeTeVeke: multifilm
10:00 Aleksei Turovski lood, 14. osa
10:30 Terve tervis
11:00 Kas tohib?
11:30 Kultuurimeeter*
12:00 REC*
12:30 Käed eemale Mississippist (Hände weg von Mississippi, Saksamaa 2007)
14:10 InfoTV
17:55 KAVA
18:00 TeTeVeke: multifilm
18:25 Koos parima sõbraga*
18:45 Tallinn, olen kuulus!
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 Uue Ajastu Festival 2011 Põlvas 3. osa
21:20 Käed eemale Mississippist*
23:00 KAVA
23:05 Tallinn, olen kuulus! (Tallinn, I'm famous!)*
TÄNA*
00:50 Uue Ajastu Festival 2011 Põlvas 3. osa
01:10 Käed eemale Mississippist
03:20 InfoTV

avaks jõuks Eesti poliitikas

Keskerakond on täpselt oma nimest lähtuval keskel positsioonil – pakkumas valikut ühte või teise serva kalduvate erakondade vastu.

Samamoodi ei saa kuidagi Toobalirvates aidata ühiskonnas midagi paremaks muuta multikultu ajaloo prügikasti heitmine.

„Samas on seesuguse radi-

kaalse seisukoha võtmine kõige lihtsam lahendus, et hiljem väita – probleemiga ju tegeldi. Euroopa ei saa sinna mitte midagi parata, kui immigrandid tulevad paremat elu otsima; on nõus odavamalt tööd tegema; nende kultuur tungib võimsalt peale; sündivus on suurem ning lõpuks tahavad olla täisväärtuslikud ühiskonna liikmed. Ka immigrandid tahavad olla otsustajad ja elluvijad ka poliitikas,“ väitis Toobal.

Peasekretäri sõnul on Keskerakond olnud ainus tõsiselt-

võetav poliitiline jõud, mis on tegelenud ka Eesti muukeelse elanikkonnaga. „Selle ülesande olulisust meie riigi arengus ei maksa alahinnata, võrdlemisi rahumeelne läbisaamine eri rahvuste vahel on suurem väärtus kui see esmapilgul tunduda võib. Keskerakond on täpselt oma nimest lähtuval keskel positsioonil – pakkumas valikut ühte või teise serva kalduvate erakondade vastu. Samas on olnud keskne positsioon ka tähelepanu osas, mida meedia meile pakub. Seesugune

keskne positsioon on olnud ühtlasi ka multikultu kandja Eesti ühiskonnas läbi aastate,“ väitis Toobal.

Tema sõnul oma poliitikast ja põhimõtetest loobumine ei ole mõistlik tegu, see võib hoopis anda tuge teadmatust suunas. „Parandused ja täiendused on alati vajalikud, kuid nii nagu Euroopa ei saa lihtsalt multikultist loobuda, ei saa seda teha ka Keskerakond. Siis poleks Euroopa enam Euroopa ega Keskerakond enam Keskerakond,“ kirjutas peasekretär lõpetuseks.

Enn Viidu

Nädala juubilar taasiseseisvunud Eesti Vabariik 20 aastat hiljem

Ma ei oskagi täpselt öelda, miks mulle taasiseseisvumise aastapäeval meenus Alexandre Dumas' musketäride triloogia.

Osalt kindlasti seetõttu, et üsna hiljuti lugesin need väärt raamatud uuesti läbi ning tunnistasin jälle, kui suur meister see kirjanik üldise ja üksiku, inimese ja ühiskonna keerukate sisuliste seoste märkamisel ja kujutamisel oli.

Mäletate, triloogia teises osas on peategelased küll samad, kuid nad on suuresti juba muutunud jõudnud. Üllas deviis – „Üks kõigi ja kõik ühe eest!“ on retoorikasse küll jäänud, kuid sisuliselt seda enam ei kasutata, sest oldi juba erinevates leerides.

Augustis 1991 kulmineerunud sündmuse meenutades mõtled paratamatult ajale, mis ühelt poolt meid ühtviisi, igaüht aga eraldi võttes ka üllatavalt erinevalt on mõjutanud.

Absoluutset aega pole olemas ei teooria ega ka praktilisel tasandil. Inimeste tahtest sõltumata minevikust oleviku kaudu tuleviku kulgevat aega, seda aegruumi neljandat mõõdet on võimalik üksnes tundes ja mõõta. Täpse ajastamise kaudu on ajastamiskord saanud ka aegruumiline versta-post erakordsete sündmuste tähistamiseks.

Kus olite ja mida tegete, kui Neil Armstrong Kuule astus, John Fitzgerald Kennedy või John Lennon maha lasti? Vahest ka ülev, sageli siiski paraku alatu ajalugu näis aastakümneid, kogu sajandeid meist eestlastest mööda ja üle astuvat.

20. augustil 1991 aastal läksid kümned tuhanded Eestimaa inimesed päikesepaistelisel hommikul tavapäraselt tööle, sest tegemist oli teisipäevaga. Loomulikult oli õhus nii mõndagi olulist, südameis nii mõnigi lootus, sest aeg oli eriline. Juba poolteist aastat varem, märtsis 1990 oli Eesti NSV Ülemnõukogu vastu võtnud otsuse Eesti riiklikust staatusest ja tollaste, juba siis eri leeridesse koondunud poliitikute kõrgtasel kinnitava deklaratsiooni Ülemnõukogu ja Eesti Kongressi koostöös. 1991. aasta 3. märtsi rahvahääletusel saadud kindel tulemus andis kogu maailmale selge signaali, et arvult väike, kuid hingelt suur ja sitke rahvas tahab taastada Eesti Vabariigi riiklikku iseseisvust.

20. augustil 1991 oli olukord Eestis, eriti aga Tallinnas erakordselt pingeline. Moskvas võimu haaranud riigipöörjad saatsid meid „rahustama“ Pihkva dessantdiviisi. Minu tollane töökoht telemaja ning veel nii mõnedki esmatähtsad objektid võeti ennastsalgavate inimeste poolt vabatahtliku kaitse alla.

Tegemist oli tõeliste kangelas-tega, sest tol dramaatilisel päeval ei teadnud keegi, millega riigipööre lõppeda võib.

Vaevalt aiatati või tõsimeeli usuti keegi, et eesti vanasõna, kus häda kõige suurem, seal abi kõige lähem, võib just sellel meeleolult süngel meteoroloogilise

loogiliselt aga pilvitu päeval triumfaalselt tõeks saada. Ja ometi oli tegemist päevaga, mis otsustavalt mõjutas meist igaüht eraldi

ning kogu rahvast korraga, täpselt nii nagu 24. veebruar 1918 seda teistsuguses aegruumis teha suutis.

20. augusti sündmused tegid meist mitte pelgalt ajaloo tummad tunnistajad, vaid selle otsesed mõjutajad ja suunajad.

Kui Alexandre Dumas' poolt paljudes teostes, ta „Kakskümmend aastat hiljem“ kaasa arvatud, värvikalt kujutatud Louis XIV teatas kunagi Pariisis despotlikult, et riik, see on tema, siis 20. augustil 1991 tundis ja tõestas eesti rahvas, et riik, see oleme meie, ning kõigile on selgemast selgem, et selles riigis seisab igaüks kõigi ja kõik igaühe eest. Tolle unustamatu päeva hilisõhtul

nägeme Eesti Televisiooni otsusele kandevahendusel kõik, kuidas 69 poolthäälega võttis Eesti Vabariigi Ülemnõukogu vastu kolmepunktilise otsuse Eesti riiklikust iseseisvusest. Neist üks ja järjekorras teine punkt avas tee Põhiseadusliku Assamblee moodustamiseks, mis tõestas kogu maailmale, et Eesti võtab vääramatu kursi demokraatlikule ühiskonnakorrale.

Täna tohime selle tee pikkust mõõta juba 20 aastaga. Mõõdunud kaks aastakümnet meid ja me riiki tugevasti muutnud. Paljud unistused, mida hästi nagu veel unistadagi ei julgetud, on tõeks saanud. Ometi on tavatult palju ka neid, kes täna-

se Eestiga rahul pole. Põhjusti on palju ning mõnedki neist pole hoopiski mitte seotud rahumure ja majandusliku kitsikusega. Kui tollaseid otsuseid tuleks täna teha, eriti aga ellu viia, kas saaksime ka nüüd sellega hakkama? Kas suudaksime praegugi hoida ühte, kinnitades oma kunagist veendumust, et eestlane olla on uhke ja hea? Et üks seisaks kõigi ja kõik ühe eest. Unustaksime eri leerid ja erakonnad, kahtlused ja süüdistused, kogu selle igapäeva ironia ning küünilisuse, mis

liigagi paljudele on muutunud ainumõeldavaks elustiilik.

Kuid jätame need võrdlused ja paralleelid! Ka Dumas kirjutas oma musketäridest veel kolmandagi osa, mille pealkirjastas „Kümme aastat hiljem“. Tema kangela-aste jaoks läksid asjalood halvemaks. Vaid Aramis elas triloogia viimase lehekülje üle. Loodetavasti ja usun, et kindlasti läheb meil nii ükskult kui rahvana ühiselt palju paremini, et oskame au sees hoida ütlust – „Kes minevikku ei mäleta, elab tulevikuta“. Meil on, mida ja keda mäletada.

Paljude arvates on meil, eestlastel üha raskem tänu ja tunnustust avaldada. Avalikesjuttu- tubades lajatakse ühtviisi rängalt nii pedofiilile kui presidendile.

Tehkem täna ja tulevikuski kätseid põhjendamatust kiitusepeetusest üle saamiseks. Avaldagem siirast tänu kõigile, kelle teened iseseisvuse taastamisel on tõestatult suured ning kes täna veel meie keskel viibivad. Aeg, see peatumatu edasitõt-taja, on paljud neist, kes 20 aastat tagasi ajalugu tegid, juba igavikuradadele juhatanud. Loodetavasti süüdati nende kalmudel küünlad, mälestades rahvale elatud elu. Kõigile, kes täna meie hulgas, ütleme aga nii, nagu eesti inimene ikka ütlema on harjunud. Olge südamest tänatud, sest see, mida tegite, oli hästi – ja mis peasi – õigel ajal, võimalik, et koguni viimasel sekundil tehtud.

Enn Eesmaa
Keskerakonna aseesimees

Tuntud inimesed tagasivaatepeeglis IV osa Vt ka KN 3., 10. ja 17. august!

ENDEL RIHVK
kolumnist

Sport on karm, kuid õiglane

Kui mõnelgi elualal (näiteks poliitikas) sõltub inimese tunnus sellest, kui palju tähelepanu talle pöörab meedia, siis spordis on ainsaks kriteeriumiks saavutused.

Seetõttu on võib-olla mõneti ülekohtune, et meie spordikuulsustest ilmub raamatuid vähevõitu. Mõnevõrra korvad seda puudujääki küll olümpiaaraamatud, kus paremate sportlaste saavutused jäädvustatakse, kuid isiksustena teame neist pahatihti vähem.

Viimase ajal on ka selles osas toimunud rõõmustav nihe, sest peaaegu samal ajal ilmusid raamatud Kristina Shmigun-Vähist ja Martin Mürsepast.

Neid trükiseid ühendavaks jooneks võib pidada ka seda, et mõlemad sportlased lõpetasid oma karjääri pea üheaegselt, mõõdunud kevadel. Tõsi, lõpp polnud küll päris samaväärne, sest Kristina naaes Vancouveri olümpialt hõbemedaliga, kuid Martini saagiks jäi vaid

hõbemedal Eesti meistri-võistlustelt. Samas ühendab neid, nagu kõiki suuri sportlasi see sõna, mille Paavo Kivine pani pealkirjaks kunagi ammu Jaan Taltsist kirjutatud raamatule – „Tahtmine“.

Jaan Martinsoni sulega kirja pandud Kristina Shmigun-Vähi monoloog võinuks kahtlusteta kanda samasugust pealkirja, sest nii suurt soovi juba lapseeas alates midagi suurt spordis korda saata kohtab inimestes haruharva ja veelgi vähem tütarlaste hulgas.

On muidugi taeva kingitus, kui selline soov tärgab inimeses, kellel on kõik eeldused sellega ka toime tulla. Raamatus kirjeldatakse piisavalt põhjalikult ränkrasket (treening)-tööd, mida Kristina oma vanematelt tuge saades eesmärgi saavutamise nimel tegi. Võib kahtluseta öelda, et Kristina on kõige rängema treeningute kadali pu läbinud Eesti nais-sportlane, kellega ehk kannatab mingit võrdlust vaid Erika Salumäe. Samas on ta nüüd-seks ka meie edukaim nais-sportlane, sest kolme olümpia-medalit pole kellelgi teisel ette

Mart Soidro raamatust „Mürka. Pea jagu üle“ saab lugeja aimu sellest, kui palju higi raatsis Martin Mürsepp nooruses valada, et kunagi maailma tipp-korvpalluritega nagu võrdne võrd-sega heidelda.

näidata. Raamatut läbib üks kõnekas süzeeliin. On lausa füüsiliselt valus lugeda, kuidas isa ja treener Anatoli Shmigun pidi olema (sai, suutis olla) oma tütre vastu sedavõrd karm, et välistada kõike, mis takistas edasilikumist seatud eesmärgi suunas. Kummatigi on Kristina isale pärast kõike selle eest tänulik, sest ilma isa nõudlik-

kuseta võinuks nii mõnigi unistus vaid unistuseks jääda. Kui Kristina võitude eelduseks olid sobivad geenid ja kodune miljöö, siis Martin Mürsepa trumbiks said korvpalluri jaoks eriti sobivad füüsilised eel-dused. Ainult sellest mõistagi ei piisanud, et jõuda oma spordialal absoluutsesse tippu, sinna, kus tollal troonisid näiteks Michael Jordan või Arvidas

Sabonis. Mart Soidro raamatust „Mürka. Pea jagu üle“ saab lugeja aimu sellest, kui palju higi raatsis Martin nooruses valada, et kunagi nende meestega nagu võrdne võrdsega heidelda.

Inimloomusele on omane, et suhteliselt kiire edu paneb liigselt uskuma oma võimekusse, mitte aga ennastunustavalt pingutama. Sellega kaasneb sageli ka rahuldumise pisut vähe-maga, kui kõige säravamaid tippe äkkrünnakuga vallutada ei õnnestu.

Just nii võib tõlgendada seda, et pärast kaht keskpärast aastat NBA-s ei hoidnud Martin avanenud võimalusest enam küün-te ja hammastega kinni, vaid leppis pigem tähtmängija rolliga Euroopa tuntud korvpalliklubides. Talle jääb tõenäoliselt küllalt pikaks ajaks Eesti edukaima korvpalluri maine, kuid maailma korvpalliannaalidesse tema nime kuldähte-dega ei kanta.

Raamatu kirjutamiseks on Mart Soidro teinud suure eel-töö, mistõttu tal on olnud kahju kogutud materjali kasutamata jätta. Seetõttu on selles palju-

võitu statistilisi andmeid, eriti neid, mis puudutavad noorte-klassis peetud mängu. Tihendamise oleks raamatule kasuks tulnud.

Samas muudavad loo huvitavaks Martini enda kommentaarid toimunule.

Teos on põnev lugemismaterjal korvpallisõpradele, kuid kohustuslikuks kirjanduseks peaks nii see kui ka Kristina lugu olema Eesti tänastele noortele pallimänguässadele Oliver Vennole ja Mait Patrailile. Kuigi väikerahva esindajatena puudub neil rahvusmeeskonnaga võimalus kunagi heidelda maailma-meistri või olümpia-võitja tiit-lile, oleks nende võimetega iga-ti vastav olla tipp-tegija mõnes Euroopa- või maailmaliiga karikat võitvas meeskonnas.

Selleks on aga möödapääs-matu pidev enesepiitsutamine, see, mis tegi Kristinast ühe meie planeedi edukama suusa-taja. Ja muidugi pisut sport-likku õnne, mis pidavat soo-sima tugevaid.

Lõpp